

CRONOLOGIA VIEȚII LITERARE ROMÂNEȘTI
1944–1964
(V)

La pregătirea și elaborarea materialului a participat un grup de cercetători format din Andrei Grigor, Lucian Chișu, Andrei Milca.

Anul 1950

IANUARIE

1 ianuarie

• „Licurici” (nr. 135) cuprinde *Plugușorul* de Mălina Cajal și povestirea *De mult, într-o noapte de Anul Nou*, de Eusebiu Camilar.

2 ianuarie

• „Lupta Ardealului” dedică un grupaj marilor adunări festive de la București și Cluj (Teatrul Național). La Cluj are loc, în prezența lui Vasile Luca, deschiderea Universității Serale de Partid. Cursurile Universității vor fi urmate de peste 200 de activiști de frunte de la Județeană, din organizațiile de masă și aparatul de stat.

• „Cum vorbim”, an II, nr. 1, conține o serie de articole dedicate Centenarului nașterii lui Eminescu: Tudor Vianu, *Eminescu*, p. 4–6, Iorgu Iordan, *Limba lui Eminescu*, p. 7–10, Ion Hobana, *Eminescu și problemele limbii*, p. 10–12, ultimul însoțit de precizarea: „Credem că putem adăuga materialul acestui modest articol la materialul reconsiderării lui Eminescu, «artistul proletar-cult» al societății dominate de moșierii și fabricanții care l-au condamnat, în mod tacit, la nebulie și moarte”.

4 ianuarie

• „Universul” publică pledoaria lui H. Zalis pentru reconsiderarea poetului național. Autorul analizează poezia *Înger și demon*, din care Titu Maiorescu „și-a permis să elimine 5 strofe, în virtutea unor percepții estetice – pretinde criticul – care găsesc «imperfecte» versurile suprimate. Nu este însă deloc greu de bănuț că adevăratul motiv al omisiunii lor arbitrară nu era «imperfecțiunea artistică», ci conținutul lor propriu-zis, care neîndoielnic nu suna plăcut în urechile reprezentanților clasei stăpânitoare”. (*Cum a fost editată până acum opera lui Mihai Eminescu*). □ Pe linia acelorași recuperări arbitrară, în zilele următoare, în „Universul” apar și alte texte despre poet: *Mihai Eminescu, cronicar dramatic* de Ion Marin Sadoveanu (în nr. 4 din 6 ianuarie: „Teatrul și lumea lui primejdioase pentru burghezie și indiferente pentru reacționara «Junime» au găsit întreaga adevărată din partea celui mai mare dintre scriitorii români, care și în acest sector își fixează poziția premergătoare și progresistă”); *Tragedia vieții lui Mihai Eminescu* de Al. Dumitru Păușești (nr. 7 din 10 ianuarie: „Poet care tocmai fiindcă își iubea poporul, tocmai fiindcă avea accente de revoltă împotriva orânduirii crude, aducătoare a tragediei lui, a tragediei poporului, avea să fie chinuit în viață și falsificat după moarte de regimul burghezo-moșieresc”); *Eminescu și folclorul* de M. Sevastos (nr. 8 din 11 ianuarie: „Ca și Creangă, Eminescu a sorbit și el cu același nesaț folclorul românesc. Aceasta a fost o punte de legătură între cei doi creatori”), *Adevăratul Eminescu* de Sașa Georgescu (nr. 9 din 12 ianuarie: „A venit azi timpul ca poporul nostru muncitor să guste din seva adevăratului Eminescu,

să înțeleagă just opera poetului cu defectele ei explicabile prin lipsa unei înțelegeri științifice a realității din partea scriitorului, dar mai ales cu marile ei merite, incontestabile”); ***Eminescu și criticii săi*** de I.M. Sadoveanu (nr. 10 din 13 ianuarie: „Poziția maioreșciană însă a dăinuit cu perspective și anexe de cosmopolitism, simbolism, estetism, psihologism ani îndelungați, ajungând de multe ori ca Eminescu să fie adăos numai prin explicațiile ce ni se dădeau doar de mișcările apusene franceză sau germană, dobândind astfel o valoare minoră. În felul acesta se prezintă scăzut unul din cei mai mari făuritori de limbă literară”), ***Viața de muncă și de suferință a lui Mihai Eminescu, reconstituire biografică*** de Ioan Massoff (nr. 11 din 14 ianuarie), ***Eminescu*** de Th. Gheorghiu (nr. 12 din 15 ianuarie) și ***Revolta lui Eminescu***, de Petru Comarnescu, tot în nr. 12: „Urmărind studiile, articolele și conferințele rostite în ultimul an, ne mirăm cum atâtă vreme am fost chiorâți de critica dominantă a societății de ieri și cum nu am văzut decât unele aspecte ale operei poetului, nu întotdeauna cele mai temeinice și nu din punctul de vedere cel mai just”. Tot Comarnescu discută în nr. 21 din 27.01.1950 și ***Poeziile*** eminesciene, apărute în cele două ediții, la Editura de Stat și la Editura pentru Literatură. „Prefetele și adnotările celor două ediții – N. Moraru, la EPLA, M. Beniuc la Editura de Stat – au meritul că risipesc legenda creată de critica burgheză a unui Eminescu nepăsător față de viața și suferințele semenilor, legenda unui Eminescu sceptic, pesimist și izolat, legenda unui Eminescu distant și rece față de popor și neîndrăgind viața”. Sunt date ca reper în special poemele care vor face cariera în manualele următorilor ani: ***Împărat și Proletar, Junii corupți, Scrisorile, Viața, Cugetările sărmanului Dionis, Înger și demon*** – cu versurile eliminate în trecut, ***Călin***. □ La ***Dosarul Eminescu***, ziarul adaugă reportaje despre: ***Pelerinajul la mormântul poetului***, în prezența lui Al. Șahighian – secretarul Uniunii Scriitorilor, a scriitorului rus G. Leonidze și a romancierului Barabas Tibor (vineri, 13 ianuarie, organizată de Comitetul Național Jubiliar); ***Ședința publică solemnă a Academiei R.P.R.*** pentru comemorare, deschisă de T. Săvulescu și cuprinzând comunicările lui Barbu Lăzăreanu, ***Eminescu, om al cărții***, și M. Sadoveanu – ***Motive populare în opera lui Mihai Eminescu***. Lăzăreanu consideră că la 100 de ani de la nașterea lui Eminescu poezii au o altă soartă decât aceea pe care i-a hărăzit-o regimul burghezo-moșieresc lui Eminescu: „azi, poezii, ca și toți oamenii scrisului, sunt învredniciți cu nobilul titlu de <ingineri ai sufletului omenesc>”. Sadoveanu crede că o bună parte a operei lui Eminescu a fost pătrunsă de atmosfera nesănătoasă care domnea în cercul revistei „Convorbiri literare”. □ De asemenea, la Sala Dalles, președintele Uniunii Scriitorilor, Zaharia Stancu, susține conferința cu titlul ***Moștenirea literară a lui Mihai Eminescu***: „doar Partidul a făcut posibil ca operele lui Eminescu să fie reeditate și reconsiderate în lumina criticii științifice, ca ele să devină un bun al maselor muncitorești prin tot ceea ce conțin ele progresist și uman deci valabil”. În numărul aniversar (12), „Universul” redă sub titlul ***Proletarul*** prima versiune din ***Împărat și proletar***. Sunt reproduse, de asemenea, poemele ***Junii corupți, Ai noștri tineri***.

● „Scânteia tineretului” publică un articol cu caracter bilanțier (***Cresc neîncetat în Republica noastră mlădițele literare ale vieții noi***) în care evidențiază câteva nume de tineri scriitori. Între acestea: Florin Mugur, Ștefan Iureș, Gica Iuteș etc.

5 ianuarie

- „Lupta Moldovei” comemorează 60 de ani de la moartea lui Ion Creangă.

6 ianuarie

● În „Scânteia”, la rubrica „Pe frontul cultural”, Sorin Mladoveanu recomandă cititorilor, în fraze entuziaste și cu citate ample, ***Pamfletele antidinastice*** ale lui N. D. Cocea, apărute la Editura de Stat, considerându-le „o mărturie zdrobitoare, care demască puternic putregaiul monarhic și trebuie socotite de aceea ca un capitol de preț al publicisticii noastre progresiste”.

● În „Contemporanul”, nr. 170, G. Călinescu semnează articolul ***Eminescu, făuritor al limbii literare***, reprezentând pasaje (fragmente) ale Conferinței susținute de profesori cu prilejul Centenarului nașterii poetului. În buna tradiție a momentului, textul este înțesat din citate din clasicii ruși și sovietici, de la Sobolev la Lenin: „Pe scurt, creația de limbă a lui Eminescu e în raport strâns cu volubilitatea lui fantastică. Eminescu e un mare visător și are nevoie de vocabule care să picteze viziunile sale. «Trebuie să visăm» scrie Lenin și îndată adaugă «Am scris aceste cuvinte și m-am speriat». Evident, și-a dat seama că visare ar putea fi luat ca un termen autentic realității. Dar gândul

lui nu este acesta și iată ce citează din Pisarev: «Dezacordul dintre vis și realitate nu aduce nicio pagubă dacă persoana care visează crede cu adevărat în visul său, dacă adâncește viața cu atenție, compară observațiile cu castelele sale în Spania și în general dacă lucrează conștiincios la realizarea fanteziei sale». Pagina este însoțită de postumele eminesciene *Sătul de lucru și Noi amândoi*.

- În „Scânteia tineretului” sunt reproduse fragmente din poemul eminescian *Junii corupți*, cu următoarea prezentare: „Poezia *Junii corupți* înseamnă un viguros atac împotriva vieții putrede a reprezentanților clasei exploatoare. Lovit puternic de mizeria în care societatea burghezo-moșierească îi alunga pe artiștii adevărați, Eminescu dă glas în această poezie urii sale nepotolite. În versuri aspre, biciuitoare, el arată adevărata față a lumii putrede, burghezo-moșierească, sortită pieirii”.

- „Gazeta învățământului”, an. II, nr. 40, reproduce conferința lui I. Vitner, *Locul lui Eminescu în literatură*, prezentată cu ocazia apropiatului centenar al nașterii poetului, încheiată astfel: „Studierea științifică, în lumina marxism-leninismului, a vieții și operei lui Mihail Eminescu îi fixează locul în istoria literaturii noastre și dă posibilitatea de a face, din tot ceea ce este înaintat în opera aceasta un bun de intensă circulație pentru întreg poporul nostru muncitor”.

- Săptămânalul Asociației Române pentru strângerea legăturilor de prietenie URSS – ARLUS, „Veac nou”, an. VI, seria a III-a, nr. 3, se concentrează preponderent pe viața culturală din Uniunea Sovietică, cu traduceri de V. Kernbach, versuri de Petre Solomon și semnături preluate din revistele rusești: Boris Polevoi, Alexei Surkov, C. Simonov, Ilya Ehrenburg.

7 ianuarie

- Anul VII de apariție al cotidianului „Luptătorul bănățean”, organul Comitetului Județului Timiș al PMR și al Comitetelor provizorii județean și orășenesc, include sporadic articole de interes literar, în majoritate nesemnate. În numărul din această zi, de exemplu, apare recenziile la *Vânătoare de lupi* (București, Editura Tineretului), de Petru Dumitriu. Pe lângă proza omonimă, volumul cuprinde și nuvela *Să vii să-ți dau pâine*. *Vânătoare de lupi* se inspiră din dezvăluirile procesului de la Timișoara al bandei de teroriști chiaburi din Munții Banatului, descriind lupta țăranilor muncitori dintr-un sat împotriva acelor care „prin acte tâlhărești încearcă să se opună mersului istoriei, să mențină cu orice preț sălbatica exploatare capitalistă”. În celălalt text, Petru Dumitriu se inspiră din viața tinerilor de la o stațiune de mașini și tractoare, urmărind preocuparea lor de a ara competent, grija lor pentru tractorul cel nou al S.M.T.-ului și mai ales *atitudinea* nouă, *conștiința de clasă*, „care-i face să privească într-un chip aparte viața și munca, care-i înarmează în fața dușmanului cu arma prețioasă a vigilenței”. Sunt prefacerile din viața rurală, pe care autorul le înțelege profund și izbutește să le redea cu realism, consideră „L.B.”, semnatarul cu inițiale al recenziei.

- I. Vitner se ocupă în „Flacăra”, nr. 1 (105), în stilul caracteristic, denaturat recuperator, de *Locul lui Eminescu în literatura română*, dărâmand „ultimul zid” ridicat de comentatorii „reacționari” în jurul acestuia: ideea de *poet fără filiație*, izvorât „printr-o ciudată generație spontană în câmpul literaturii noastre, lansată de istoricii literari ai burgheziei”. Subliniind la modul leninist latura pozitivă a doctrinei romantice, Vitner crede că Eminescu a adunat în opera sa și marile calități dar și defectele romantismului, pentru că „nu a înțeles și nu a știut să rezolve problemele mari pe care i le-a ridicat în față viața socială și de aici decurg marile confuzii ale operei lui, atmosfera de decepție profundă, de scepticism amar care domină o parte a operei sale”. Înțelegând poezia lui Eminescu drept o culme dar și o fază de tranziție de la romantism spre realism, criticul crede că doar „învățătura clasei muncitoare ne ajută să dărâmăm mitul junimismului eminescian, al *ciudățeniei* apariției lui în literatura noastră și să arătăm locul de frunte dar și de răscruce al poeziei sale”. □ În același număr, Ben Corlaci este prezent cu reportajul *Drept în inima munților vechi*, despre construirea căii ferate pe Șantierul Național Vasile Luca din Maramureș.

8 ianuarie

- „Lupta Ardealului” publică o recenzie de I. Coriban a nuvelei *Ana Roșculeț* de Marin Preda: „Urmărirea acestui complicat proces de transformare spirituală a unei femei muncitoare – cu toate cotiturile lui – și punerea în lumină a rolului ce-l are sindicatul și mai ales Partidul în dezvoltarea conștiinței de clasă a oamenilor muncii fac din întinsa nuvelă a lui Marin Preda un document prețios în epoca de serioase eforturi ce au urmat actului *Naționalizării* din 11 Iunie 1948”. □ Tot în acest

număr, apare informația că, potrivit hotărârii Biroului Politic al C.C. al P.M.R., Școala Centrală de Lectori A. A. Jdanov, cu durata de 6 luni, a fost transformată în Școala de Științe Sociale A.A. Jdanov, cu durata de 2 ani.

- V. Em. Galan publică în „Scânteia” schița *Calul lui Moș Eftime* în care un cal, înfrângând conservatorismul și șovăielile stăpânilor săi, fuge la „colectiv” unde știe că vitele sunt bine hrănite.

- „Opinia” îi consacră o pagină specială lui Eminescu, în preajma apropiatului centenar al nașterii. Într-o tabletă de autor, M. Sadoveanu, afirmă: „Admiratorii contemporani lui Eminescu au fost puțini: proletari, intelectuali, lucrători, cărturari, studențime progresistă – l-au iubit și l-au recitat cu entuziasm. Comunicarea poetului cu poporul său, însă, abia acum începe” (*Eminescu*); A. Toma este prezent cu o poezie parafrază: „Câte sute de catarge/Dârze lasă malurile/Multe sunt ce nu le-ar sparge/Vânturile, valurile” (*Lui Eminescu*); Radu Naumescu semnează portretul *După o sută de ani*, în care se pune accent pe nepăsarea regimului burghezo-moșieresc și a lui Maiorescu față de mizeria și boala poetului, „răstălmăcit” și „falsificat” de vechiul regim. Publicația reproduce și „un document” privind „situația nenorocită în care a fost lăsat să se zbată Mihai Eminescu” (*O amintire dintr-o carte a unui avocat din Botoșani, Vladimir Șardin*). □ Și în numerele 1005 și 1006 din „Opinia” sunt relatate manifestările și pelerinajul de la bojdeuca lui Creangă și comemorarea lui Eminescu la Iași, la care participă Eusebiu Camilar, Nicolae Tatomir și George Dan, primul în calitate de invitat de onoare din partea Uniunii Scriitorilor, ceilalți doi, poeți locali.

8 ianuarie

- În „România liberă”, Catrinel Oproiu semnează, pe pagina întâi, cronica filmului *Răsună valea*. □ Pe pagina următoare Mihail Cozma scrie despre *Eminescu – cercetător al culturii ruse*, un studiu scris de pe pozițiile criticii științifice marxist-leniniste prin intermediul căreia afirmă că „trecând peste lacunele, confuziile și contradicțiile din concepțiile filosofice politice ale lui Eminescu, trebuie totuși subliniată atitudinea lui care, în esența sa, reprezintă o poziție avansată, sănătoasă, față de atitudinea claselor exploatoare, înfeudate intereselor politice apusene”. Autorul mai adaugă și faptul că „necesitatea de a cunoaște, a cultiva prietenia față de marele popor al Rusiei proclamată de Eminescu, constituie în acest sens o expresie a sentimentelor trainice care au legat în decursul anilor poporul român de poporul rus. Cu atât mai justă ne apare teza susținută de Eminescu, astăzi când cele două popoare sunt legate prin frăție de neclintit, prin prietenia veșnică în lupta împotriva imperialismului”.

9 ianuarie

- „Lupta Ardealului” include și nr. 56 al Suplimentului Cultural, cu versuri de V. Felea – *Balada farului*, A. Gurghianu – *Cântec* și o semnalare despre primul număr al „Almanahului literar”, de George Munteanu. Tot aici, Ion Brad discută despre *Un mare înaintaș necunoscut al lui Eminescu (Aspecte progresiste în opera lui G. Baconski)*, iar Aurel Martin discută despre *Falsitatea viziunii critice și istoriei literare burgheze asupra operei lui Eminescu*: „Reconsiderând astăzi opera eminesciană sub semnul concepției marxist-leniniste distingem, spre deosebire de istoria și critica literară, sclavi ai ideologiei reacționare, ca notă dominantă și cadru general al poeziei eminesciene, tocmai ceea ce întemeietorul criticii științifice la noi [Gherea, n.n.] sublinia cu 60 de ani în urmă: *Revolta*. Pentru că Eminescu este un revoltat care își dirijează atitudinea în toată țesătura operei sale: e revoltat împotriva orânduirii burghezo-moșierești, împotriva femeii burgheze, împotriva monarhilor și împotriva presupusului factor metafizic care dirijează orbește mersul omenirii”.

- „Lupta Moldovei” are o pagină specială Mihail Eminescu, cu poezia *Împărat și proletar*, dar și cu versuri dedicate poetului omagiat de Al. Popovici – *Cerdacul din Țicău*. Ziarul publică și un „nou document” din viața poetului, sub titlul *Cum a fost «ajutat» Eminescu de regimul burghezo-moșieresc* (o pagină inedită din 1888). În numărul următor al ziarului este publicat un reportaj privind pelerinajul de la Bojdeuca – peste 2000 de oameni ai muncii și-au arătat admirația pentru marii scriitori Creangă și Eminescu, la conferința lui Gh. Agavriiloaie și apoi la rostirea alocuțiunilor scriitorilor Gh. Istrati și Maria Banuș.

- La 60 de ani de la moartea lui Ion Creangă, la rubrica „Pe frontul cultural”, V. Em. Galan publică în „Scânteia” un articol în care vorbește de „străduințele burghezo-moșierimii de a-i secătui

creația, de a o goli de conținutul critic și a o minimaliza” și identifică în „Soacra cu trei nurori” „lăcomia fără margini și zgârcenia nemaipomenită care rodeau din temelii viața de familie a boierimii ca și a țăranilor ce năzuiau la închiaburire”, iar „Scaraotki are purtările boierului sau ale chiaburului țăfnos care-și muștruluiește slugile”. (*60 de ani de la moartea lui Ion Creangă*)

10 ianuarie

• „România liberă” prezintă ultimul număr din 1949 al revistei „Viața românească”, sub genericul *Un variat material în legătură cu Eminescu*. Sunt reproduse poeziile lui A. Toma (*Lui Eminescu*) și Mihai Beniuc (*Eminescu, poet al poporului*). Sunt reflectate, de asemenea, textul Mariei Banuș (*Natura și dragostea în poezia lui Eminescu*) și cel al lui J. Popper („*Criticilor mei*” și *concepția despre artă a lui Eminescu*).

11 ianuarie

• Sosește la București delegația scriitorilor sovietici (S. Scipaciov și G. Leonidze) care vor participa la manifestările centenarului nașterii lui Eminescu. Sunt întâmpinați de Z. Stancu, M. Beniuc, M. Novicov, Traian Șelmaru, M. Breslașu ș.a. (cf. „Scânteia” din 12 ianuarie)

• „Scânteia tineretului” publică o cronică la volumul de nuvele *Vânătoare de lupi*, de Petru Dumitriu, sub semnătura lui Barbu Ghidionescu, care afirmă că „Petru Dumitriu a surprins în nuvelele și schițele sale într-un răstimp destul de scurt cele mai înverșunate aspecte ale luptei înverșunate de clasă care se desfășoară în satele noastre”.

• În „România liberă” apare articolul nesemnat *Mihail Eminescu în sufletul tinerelor generații*: „Ani de zile, pe băncile școlilor și ale facultăților, tinerii învățau despre Mihail Eminescu ca fiind «geniu pustiu» al poeziei românești, numele celui mai mare poet al nostru a fost folosit ani de zile ca stindard al «românismului», «naționalismului» eminescian, a fost revendicat de diverse grupări politice care promovau ura de rasă și acțiunea huliganilor [...] Dar cercetările efectuate în ultimul timp de critici înarmați cu teoria științifică a clasei muncitoare au dat la iveală adevărata relație între Eminescu și Junimea condusă de Titu Maiorescu, aducând o lumină ce vestejește pentru totdeauna pe falsul Mecena. Rușinoasele falsificări ale conceptului operei eminesciene au servit la educarea copiilor sub trecutele regimuri. Ea apare astăzi pentru prima oară cu adevărata sa față, mulțumită cercetărilor minuțioase care în spirit critic științific situează poetul și opera sa în contextul în care a trăit și a creat”. □ În pagina a doua este reprodusă poezia *Junii corupți*. □ De altfel, aproape zilnic, „România liberă” va publica diferite materiale legate de centenarul eminescian. În numărul din 12 ianuarie, Nichita Bistriceanu semnează poezia *Eminescu*. George Klein scrie despre *Eminescu în creația muzicală*, iar Ioachim Botez se referă la *Eminescu și școala burgheză*. În același număr, ziarul consemnează știri cu privire la centenarul nașterii poetului, între care se află: *Adunarea festivă de la Teatrul CFR, Comemorarea de la Iași a lui Eminescu* (la care participă și delegațiile scriitorilor sovietici și maghiari, invitați cu acest prilej. □ La 13 ianuarie, ziarul reproduce poezia *Proletarul* (cunoscută ulterior sub titlul *Ideile unui proletar*) care, intrată pe mâna lui Titu Maiorescu, devine *Împărat și proletar*. Într-un comentariu alăturat poemului, se precizează: „Din lectura acestor versuri rezultă – așa cum arăta tovarășul I. Vitner în studiul său *Influența clasei muncitoare în opera lui Eminescu și Caragiale* – nu numai dragostea pentru lumea exploataților și ura împotriva exploataților, ci și faptul că poemul cântă Comuna din Paris”. În același număr, pe linia tematică a noii ideologii, M. Cozma scrie despre *Dragostea de patrie în poezia lui Mihai Eminescu*. Același M. Cozma se ocupă în ziarul din 14 ianuarie de *Noi ediții ale poeziilor lui Mihai Eminescu*. Inspirat de o afirmație a lui Alexei Surkov („Pe Pușkin îl vom lua cu noi în comunism”), M. Cozma încheie: „Poporul nostru muncitor înțelege să preia pe Eminescu în socialism sărbătorindu-l și răspândindu-i creațiile într-o măsură pe care n-o pot întrece toate sărbătoririle și toate edițiile tipărite de burghezie în cei 100 de ani care s-au scurs de la nașterea sa”. □ *Te slăvesc azi muncitorii* este titlul reportajului semnat tot în numărul din 14 ianuarie de Catrinel Oproiu, despre ședința Cenaclului Tineretului, închinată lui Eminescu. Printre cei remarcați se află elevii Ștefan Iureș și Florin Mugur. □ Pe lângă informațiile despre *Ședința publică solemnă a Academiei R.P.R. pentru comemorarea lui Mihail Eminescu*, centenarul nașterii poetului este ilustrat cu articole și reproduceri în ediția din 15 ianuarie. Aici se găsesc referiri la demisia poetului de la „Timpul”, sub titlul *Din corespondența lui Eminescu*, cu comentarii acide la adresa organului de presă conservator al cărui mentor era Titu Maiorescu, cel

„care l-a făcut pe poet să cunoască și exploatarea pe tărâmul publicisticii practicate de către exponenții regimului burghezo-moșieresc”. Aceleași pagini conțin conferința *Motive populare în poezia lui Mihail Eminescu*, susținută de M. Sadoveanu. Pagina este completată de textul lui L. Sărățeanu care dezbate *Activitatea publicistică a lui M. Eminescu*.

13 ianuarie

• „Contemporanul”, nr. 171 publică editorialul cu titlul *100 de ani*, în care autorul arată după modelul și îndemnul scriitorilor sovietici ce reprezintă Eminescu pentru contemporani: „Sărbătorim deci 100 de ani de la nașterea lui Eminescu strângând în suferința imensă a acestui cântăreț neîntrecut al poeziei noastre, toate revoltele, toate acuzațiile împotriva opresiunii, înstrăinării și ciopârțirii vieții pe care o exercita orânduirea burghezo-moșierească și pentru care stau martore sfârșirile nesfârșite ale poetului”. Tot pe prima pagină, cu continuare pe pagina 5, Ion Vițner scrie în cheie gheristă despre *Eminescu în conștiința clasei muncitoare*: „Gherea este primul critic care subliniază și pune în valoare conținutul bogat de idei al operei lui Eminescu și arată cum valoarea excepțională artistică a operei eminesciene decurge tocmai din această intensă frământare ideologică a poetului, din modul în care el s-a străduit să o gândească în poezia sa, realitățile sociale ale epocii în care a trăit”. În pagina 4, Petre Solomon îi dedică versuri lui Eminescu: „Dac-ai vedea cum te citește azi /Norodul Eliberat,/Nu ai mai spune/Că bat de-a surda ale lirei strune /Și n-ai mai fi ca luna printre brazi //Dac-ai vedea cum tinerii voinici/ Se-ntrec să spargă normele în stâncă/ Și leagă munții de valea lor adâncă/ Ți-ai așeza luceafărul aici// [...] Ai fi cu noi alături./ Să clădești o lume fără mizeri și bogați,/ O lume-n care oamenii sunt frați – /Și zdraveni ca voinicul din povești (*Lui Eminescu*). □ Nestor Ignat (p.4) glosează despre *Eminescu publicist*, text reproducând conferința susținută la Sala Dalles pe 24 decembrie 1949. □ Și pe pagina 5 apar versuri omagiale precum cele ale Veronicăi Porumbacu (*Referatul*) și Vasile Nicorovici (*Prietenului Mihai*): „Luptând acum, pentru o viață bună/ În contr-aceilor pe care-i urai,/ Noi peste veac îți dăm o caldă mână /Să mergi cu noi, prietene Mihai.// În contra celor ce stârnesc război,/ Și din Apus ne-acopăr cu ocară,/ Prietene Mihai,/ Tu mergi cu noi”. Elemente realiste (socialiste) în poezia eminesciană detectează, pe aceeași pagină, și Horia Bratu.

• În „Gazeta învățământului”, an. II, nr. 41, sunt publicate articole dedicate centenarului nașterii poetului: pe prima pagină semnează prof. univ. Ion Vițner, *O sărbătoare care va continua*, din care extragem: „Faptul că Eminescu, atât cât s-a priceput, a sădit în mintea oamenilor ideea antagonismului dintre clase, a dușmăniei dintre «mizeri și bogați» este de o mare însemnătate. Gh. Ursu, inspector școlar, consideră că: „Este sigur că marele nostru poet – care-și întocmise un plan de învățare a zece limbi, dintre care cinci slave – a făcut eforturi pentru a cunoaște limba rusă. Foarte probabil ca începutul de traducere a poeziei lui Pușkin, *Exegi monumentum*, să-l fi făcut după originalul rusesc. Un contact mai aprofundat cu limba rusă a luat, însă, cu prilejul șederii sale la Liman, lângă Odesa, în sanatoriul doctorului Ioachimovici, unde fusese trimis, în vara anului 1885, de prietenii săi ieșeni, pentru o cură de băi de nămol. Datorită lecțiilor luate de la doctorul Ioachimovici și de la fiica acestuia, poetul face progrese în cunoașterea limbii ruse. Cu această ocazie el citește direct în rusește un volum de versuri de Pușkin. [...] O semnificație adâncă are faptul că Eminescu îl numește pe Pușkin în scrisorile sale: «un tovarăș», «un mare tovarăș», «prietenul». Astăzi, când regimul care i-a distrus pe amândoi la aceeași vârstă, nu mai există, fiind desființat de puterea adevărată a poporului, astăzi când se construiește pe pământul țării noastre orânduirea socialistă, după exemplul măreț al Uniunii Sovietice, această înfrățire între Pușkin și Eminescu, între marele poet rus și marele poet român apare în adevărata ei lumină”. (*Eminescu în literatura rusă*) □ În pagina a doua Ion Manole scrie despre *Dragostea lui Eminescu pentru popor*, iar în următoarea prof. Eugen Campus îl prezintă pe *Dobrogeanu Gherea, primul critic științific al operei lui Eminescu*: „Gherea a indicat drumul. După jumătate de veac de interesate falsificări ale criticii burghezo-moșierești, azi, în Republica Populară Română, criticii clasei muncitoare trebuie să ducă mai departe și să dezvolte munca începută de Gherea în studiul lui Eminescu folosind, în noile condiții create, toată bogăția de experiență a învățaturii marxist-leniniste”.

• „Scânteia” anunță „mari manifestări” dedicate Centenarului nașterii lui Eminescu, care „a întâmpinat în timpul vieții nepăsarea și disprețul cosmopolit al claselor exploatare”. Titlul articolului este *Muncitorii ceferiști din capitală au sărbătorit ieri centenarul nașterii lui Mihail*

Eminescu. □ Începând cu acest număr, ziarul publică trei ample articole ale lui Nestor Ignat cu titlul **Cu privire la opera lui Mihai Eminescu.**

- În „Opinia”, Radu Naum vorbește **despre O altfel de prețuire pentru Creangă și Eminescu**, iar în nr. 1010 (15 ianuarie) același autor analizează **Fenomenul Eminescu.**

14 ianuarie

- „Scânteia” consemnează manifestări dedicate Centenarului eminescian. La Uniunea Scriitorilor conferențiază Cezar Petrescu și „poetul muncitor” Vasile Iosif. Primul vorbește despre minciuna cu care regimul burghezo-moșieresc a acoperit opera eminesciană, iar cel de al doilea îi îndeamnă pe scriitori să se apropie de popor. Manifestări mai au loc la Uzinele Vulcan și la Filatura Română de Bumbac. □ În același număr, Nestor Ignat semnează articolul **Cu privire la opera lui Mihail Eminescu**, în care atacă versiunea critică și atitudinea maioresciană și îl elogiază pe Dobrogeanu-Gherea. Opera poetului este ilustrată cu versuri din *Împărat și proletar* și alte poeme valorificate din unghiul „materialismului dialectic”. Pe tot parcursul textului, Nestor Ignat se străduiește să demonstreze caracterul progresist al poeziei eminesciene, cunoașterea și împărtășirea de către poet a ideilor socialiste și, mai ales, influența literaturii realiste ruse asupra creației sale. Articolul este continuat în aceeași notă în două numere următoare (1633 și 1634), în care, sub pretextul omagierii lui Eminescu, C. Mitea laudă înfăptuirile socialismului în comuna Mânjești.

- Cu prilejul Centenarului Eminescu, „Luptătorul Bănățean” anunță conferința lui Eusebiu Camilar despre **Viața și opera lui Mihai Eminescu** în cadrul Festivalului organizat de Filiala Timiș a Uniunii Scriitorilor. Conferința este urmată de un program literar-artistic, la care vor participa artiștii de la Teatrul și Opera de Stat, profesori și studenți de la Institutul de Artă.

- „Flacăra”, nr. 2, salută Centenarul eminescian ca pe o *sărbătoare a poporului*, dar punând accent mai ales pe vizita oaspeților de peste hotare, Stepan Șcipaciov, Gheorghi Leonidze, ilustrați cu poeme. De reținut versurile lui Mihu Dragomir, *Momente eminesciene* și articolul lui Ion Hobană, **Eminescu despre realismul critic rus**. Simpatia lui Eminescu pentru Gogol, de exemplu, s-ar fi ilustrat în articolul *Comedia franceză și comedia rusească*, din „Curierul de Iași”, nr. 133 din 5 dec. 1876, relevând atitudinea de apropiere a poetului român „față de realismul critic rus, atitudine generată de aceeași concepție asupra rolului social al artistului [...], concepție sănătoasă, acoperită cu vâlul mincinos al criticii burgheze”.

- În „Scânteia tineretului”, Lucian Pintilie semnează **O poezie aprinsă peste care s-a turnat apă de trandafiri**, referindu-se la edulcorarea interpretării date poeziei *Împărat și proletar* în trecut.

15 ianuarie

- La Ateneul R.P.R. are loc o festivitate dedicată centenarului eminescian. În discursul său, M. Sadoveanu vorbește despre grija partidului pentru înaintași și despre valorificarea lor în lupta poporului pentru construirea socialismului.

- „Lupta Moldovei” continuă seria de *Documente noi: Cum a fost dărâmată casa din Ipotești.*

16 ianuarie

- Pe prima pagină din „Scânteia”, în editorialul nesemnat **Un măreț tezaur redat poporului**, este elogiat P.M.R și se trasează directive literaturii. Totul, sub pretextul centenarului eminescian: „Minunatele versuri ale lui Eminescu, adânc răscolitoare, fac astăzi pe oamenii muncii să urască cu mai multă înverșunare același dușman”; „Reconsiderarea marilor înaintași ai culturii noastre ne arată că nu există și nu se poate naște o adevărată operă de artă decât în strânsă legătură cu viața, pe baza unei atitudini combative a artistului, alături de popor, împotriva asupritorilor, pe baza unui bogat conținut de idei”; „În concepția Partidului, reconsiderarea clasicilor noștri face parte din lupta activă și de masă, pentru construirea noii culturi, împotriva concepțiilor cosmopolite și formaliste ale artei burgheze, concepții ale căror rămășițe otrăvitoare încearcă și azi să bareze calea noii culturi socialiste”. □ Tot pe prima pagină este consemnată **Ședința publică solemnă a Academiei R.P.R. consacrată aniversării a 100 de ani de la nașterea lui Mihail Eminescu.** Au fost de față. C.I. Parhon, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale, Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, Ana Pauker, Vasile Luca, I. Chișinevschi, secretari ai CC ai PMR etc. Au vorbit academicienii Barbu

Lăzăreanu și Mihail Sadoveanu. □ În centrul aceleiași pagini, A. Toma semnează poezia *Lui Eminescu*. Mai semnează texte dedicate evenimentului: D. Deșliu (cu parafraza poetică *Sfârmat-am orânduirea cea crudă...*), M. Banuș, Petru Dumitriu („Vom lupta ca nicăieri și niciodată să nu mai fie posibilă drama lui Eminescu”), Lucia Demetrius (*Un mare îndrăgostit de viață și de dreptate*), Nestor Ignat (partea a III a articolului *Cu privire la opera lui Mihail Eminescu*), Ion Vîtner (*Câteva momente din viața lui Eminescu*), Z. Stancu. Toate dezvoltă, în principal, două idei: disprețul regimului burghezo-moșieresc față de cultură și prețuirea moștenirii literare de către Partid. □ Între materialele publicate în acest număr se află un rezumat al conferinței *Moștenirea literară a lui Eminescu*, susținută de Z. Stancu la Sala Dalles. Acesta „a subliniat importanța deosebită pe care o are astăzi literatura ca armă de luptă ideologică împotriva imperialismului, împotriva claselor capitaliste exploatare”.

- „Lupta Moldovei”, nr. 1074, publică încă o *Pagină specială – Eminescu, poet al poporului* (articol de Ștefan Popa): *Eminescu și limba populară* (nesemnnt), *Documentele Eminescu – Locul și data nașterii*.

- În „Lupta Ardealului” Suplimentul cu nr. 57, A. Martin întregeste acest portret eminescian, sub titlul *Poet al revoltei*. Este publicat și un document din corespondența lui Eminescu (demisia sa de la „Timpul”) și un grupaj *Mihai Eminescu* de Emil Isac, precum și *Cântec lui Mihai Eminescu* de Ion Brad și *Pietrarul* de Aurel Rău. Este de reținut și articolul lui M. Grămescu: *Viața lui Eminescu*, act de acuzare la adresa vechiului regim burghezo-moșieresc.

- În „Luptătorul bănățean”, poetul-muncitor Nicolae Imbri (de la Industria Lânei) semnează omagiul *Lui Eminescu*: „Tu, care-ai răbdat în viață, vei rămâne veșnic viu/ Pentru clasa muncitoare, pentru toți acei ce scriu/Azvârlind dușmanii cruzi, lumea noastră proletară/ Și-a clădit prin luptă dărâ... *REPUBLICA POPULARĂ*”. □ Articolul de fond se intitulează *Oțelarul și poetul trebuie să lupte cu aceeași râvnă* și integrează centenarul eminescian în frazele propagandistice: „Eminescu a trăit timpuri vitrege. Noi trăim cu adevărat abia astăzi”. □ Textele evocative din pagina a doua pun accent pe condițiile sociale în care a trăit Eminescu și comentează versul cel emblematic al creației sale, cel mai des preluat în presa vremii de atunci: „Zdrobiți orânduiala cea crudă și nedreaptă”. Aceleași pagini conțin câteva rânduri ale lui Eminescu despre Pușkin („mi-am găsit tovarăș, *un mare tovarăș*”, spunea liric român) și un raport al poetului de pe vremea când era revizor școlar, ilustrând nemulțumirile legate de școala vechiului regim și starea de pauperitate a țărănimii. Ideea că doar clasa muncitoare a știut să aprecieze cu adevărat opera lui Eminescu, pentru că el a fost și ales membru post-mortem al Academiei R.P.R., este dezvoltată de Al. Jebeleanu.

- Articolul de fond al „Scânteii tineretului” are titlul *Aniversarea lui Eminescu, aniversare scumpă poporului muncitor*, o informare a manifestărilor, puternic ideologizate, dedicate evenimentului. □ Același număr mai cuprinde materiale de informare despre Sesiunea solemnă de la Academie (cuvântarea lui Mihail Sadoveanu) și conferința susținută de Zaharia Stancu despre *Moștenirea literară a lui Mihai Eminescu*. □ *Cântecul unui ortac despre Mihail Eminescu* este contribuția cu care Gica Iuteș și Cezar Drăgoi cinstesc centenarul poetului.

17 ianuarie

- „Scânteia” relatează despre Festivitatea de la Ateneul R.P.R. pentru aniversarea centenarului nașterii lui Mihail Eminescu, la care au rostit discursuri M. Sadoveanu, scriitorii sovietici S.P. Scipaciov și G.N. Leonidze, scriitoarea cehoslovacă Maria Majerova, scriitorul maghiar Devacseri Gabor și scriitorul bulgar Dimitar Polianov.

18 ianuarie

- „Scânteia” informează despre reuniunea care a avut loc la Moscova, Casa Centrală a Scriitorilor Sovietici, pentru omagierea lui Eminescu. A. Sofronov, laureat al premiului Stalin, a afirmat, printre altele: „Oamenii sovietici îl cunosc pe Eminescu ca pe un entuziast admirator al marii literaturi ruse”.

19 ianuarie

- „Lupta Moldovei” anunță lansarea primului film artistic de lung metraj de la Studiourile de Stat, *Răsună valea*.

20 ianuarie

• În „Contemporanul”, nr. 172, L. Tismăneanu scrie un editorial despre *Importanța editării operelor lui Lenin în țara noastră*, prilej de jubilarie că „după 23 August 1944, sub conducerea și îndrumarea partidului, operele lui Lenin au început să fie tipărite în limbile română, maghiară și germană în tiraje necunoscute în țara noastră. Tirajul total al operelor lui Lenin numai în anii 1944–1949 se ridică la peste 1 300 000 de exemplare”. În încheiere autorul trage următoarele concluzii: „Apariția operelor tovarășului Lenin, ca și editarea operelor tovarășului Stalin, constituie un element din cele mai importante din viața ideologică a Partidului nostru și a poporului muncitor din R.P.R., contribuie la înarmarea partidului nostru și a cadrelor sale cu neînvingătoarea învățătură leninistă. Aceste opere reprezintă pentru toți membrii de partid și oamenii muncii o armă ascuțită a științei marxist-leniniste care îi învață cum să lupte împotriva tuturor dușmanilor ce ar căuta să ne abată de pe drumul just alături de Lenin și Stalin. Victoriile istorice obținute de clasa muncitoare de pe întreg globul pământesc sub steagul lui Marx, Engels, Lenin, Stalin, contribuie la construirea socialismului însuși”. (vezi Anexa) □ La cronică literară, N. Tertulian scrie despre *Volumele omagiale Eminescu*, de la editurile de Stat și ESPLA: „Eminescolog nu e acel «savant» care frecventează asiduu, ani de zile cu o pasiune oarbă, manuscrisele poetului, ci acela care înarmat cu metoda materialismului istoric, consideră opera lui Eminescu ca o formă a conștiinței sociale a unei epoci în care vechea orânduire putrezește iar forțele noi orânduiri nu s-au conturat suficient”. N. Tertulian face în acest mod trimitere la volumele comemorative *Eminescu*, prefațate de M. Beniuc și M. Moraru, editate în 40 000 de exemplare. „Vorbe grele” aruncă N. Tertulian asupra lui Vladimir Streinu, „care-l compară pe Eminescu cu lamentabilul și anonimul Băjescu-Oardă” și asupra lui Șerban Cioculescu care vorbea, ne atenționează cronicarul, „cu dispreț evident de Eminescu ca de un epigon întârziat al romantismului german”.

21 ianuarie

• Numărul 3 al revistei „Flacăra” este deschis de articolul tezigist al lui C. Dimitriu, secretar general al ARLUS, *Învățătura lui Lenin ne călăuzește pe drumul păcii și al culturii*: „În epoca marelui Stalin, leninismul este o forță motrică a dezvoltării și înfloririi Statului Sovietic, este farul călăuzitor al oamenilor care construiesc socialismul în țările de democrație populară, este arma de luptă pentru o viață mai bună și libertate a sute de milioane de oameni din toată lumea”. În același număr, Eugen Jebeleanu vorbește despre *Marele Eminescu*, în sfârșit redat de către partid poporului, referindu-se și la articolul lui Al. Jarov din „Literatura Gazeta”, din care citează: „Poeziile lui Eminescu se caracterizează prin poziția curajoasă a omului care este de partea poporului, ce luptă împotriva asupritorilor și veneticilor”. Apariția în limba rusă a unui volum eminescian cuprinzând 60 de poeme, în traducerea unor lirici sovietici de frunte, ca Nicolai Tihonov, demonstrează, în opinia lui E. Jebeleanu, că Eminescu începe să cucerească adevărata glorie abia de acum, după ce a fost restituit maselor.

• Printre cei care răspund la o anchetă publicată în „Scânteia” – *Ce am învățat de la Lenin* – se află și Aurel Baranga care declară că până ca învățătura lui Lenin să-i „deschidă ochii cu lumina ei”, bâjbăia în întuneric.

21–22 ianuarie

• „Universul”, nr 17, este un număr special Lenin, cu articole ca *Omul* de Anuța Maican, *Învățătura nemuritoare* de Adrian Teodorescu, *Genial corifeu al științei* de Teodor Gheorghiu, *Geniul revoluției* de Al. Constantinescu, *Ideea biruitoare a păcii* de Sașa Georgescu, *Lenin și problema națională* de Al. D. Păușești, *Lenin și oglindirea prin artă a realității* de Petru Comarnescu. Cităm din acesta din urmă: „Oglindirea artistică înseamnă deci surprinderea esențialului din realitatea obiectivă iar nu fotografierea ei servilă. Această sesizare a realității esențiale, deci în mișcare, în dezvoltare, se face prin imaginea dătătoare de adevăr, în progres continuu, ridicându-se la ceea ce este tipic. Adevărul artistic este realitatea obiectivă în artă, valorificarea realității de către artist. [...] Caracterul de clasă, caracterul partinic al artei precede tocmai din realismul dinamic și constructiv al ei, din faptul că arta oglindește viața în prefacerile ei, în procesele ei esențiale, iar nu ca ceva nemișcat, mort, stătut”.

• Subiectul central din „Opinia” îl reprezintă comemorarea a 26 de ani de la moartea lui Lenin. Articolul de primă pagină (nesemnat) se intitulează *Lenin trăiește prin opera sa* și, după un citat din Barbusse, *Stalin este Lenin al zilelor noastre*.

• Lenin este omagiat și de ziarul „Luptătorul bănățean”, nr. 1605, care relatează despre Adunarea solemnă de comemorare de la Opera de Stat din Timișoara, deschisă de Pavel Daju, membru al Comitetului Județean și continuând cu o cuvântare a lui Romulus Jeler. Alte două texte despre întemeietorul statului sovietic sunt așezate sub titlul *Stalin vorbind despre Lenin* (Cuvântarea din 28 ianuarie 1924 în fața elevilor Școlii Militare de la Kremlin și Marele jurământ din 26 ianuarie 1924, rostit la Congresul al II-lea al Sovietelor). □ Poemul lui Vladimir Maiakovski (*V. I. Lenin*) apare pe prima pagină.

• „Lupta Moldovei”, publică poemul lui Ștefan Popa – *Cântec pentru Lenin*: „Toate paginile aceste/Stau alături de noi-zid/ Ochii lui de foc și vorba/ E în pagini de Partid”. □ O notă informează despre adunarea solemnă comemorativă și la Teatrul Național din Iași.

• „Lupta Ardealului”, Suplimentul, nr. 58, este un număr special despre *Partinitatea leninistă – esență a esteticii științifice* (articol de Andrei Roth). Din sumarul aceluiași număr: *Lenin și scriitorii* de A. E. Baconsky („Lenin și azi e mai viu decât cei mai vii. Este știința noastră, puterea și arma”), Ion Brad: *Unui frate mai mic decât Lenin* (versuri) și H. Grămescu, cu o recenzie la I. Asztalos: *Vântul nu se stârnește din senin* (Editura de Stat, 1949).

27 ianuarie

• „Contemporanul”, nr. 173, cuprinde un articol al lui Mihail Sadoveanu despre Ion Creangă. □ La *Poșta redacției* (p. 4) i se răspunde lui Augustin F. (sic!) N. Pop cu precizarea: „Articolul d-tale despre *Eminescu, partidele politice și Academia* cuprinde date interesante care nu sunt însă centrate în jurul unei idei conducătoare”. De aceea, autorului i se recomandă textul despre Eminescu din numărul precedent, semnat de Nestor Ignat. În aceeași pagină, tot la *Poșta redacției*, Ion Horea evocă, ușor edulcorat, Cugirul: „Bate vântu-n spate./Blând cum e zefirul.../Acolo sub munte/Muncește Cugirul”. (*Călătorie în zi de iarnă*). □ Horia Bratu semnează un lung articol despre *Poezia lui Dan Deșliu*, prelungit și în numărul următor.

28 ianuarie

• „Flacăra”, nr. 4, include comentariile lui M. Novicov pe marginea romanului *Mitrea Cocor*, *O imagine concretă a realității în devenire*: „Romanul ne zugrăvește împrejurări tipice și caractere tipice. Marele merit al său constă în aceea că a reușit să rezolve pe un plan nou problema raportului între vis și realitate. Dacă în *Păuna mică* visul apărea ca o utopie, era desprins de realitate, în *Mitrea Cocor* el crește ca un adevăr irezistibil din viața însăși. Sadoveanu ne convinge, zugrăvind elementele care asigură împlinirea acestui vis, care fac din el nu o nălucă, ci cea *«a treia realitate»* – a viitorului, despre care vorbea Gorki. Mitrea Cocor a fost în Uniunea Sovietică, a văzut realizările de acolo, grija pentru om, pentru fericirea lui. Acolo i s-a copt convingerea că ce «s-a întâmplat în acele țări ale Rusiei se va întâmpla și în țara mea». Acolo a prins el putere. [...] Romanul lui Mihail Sadoveanu transmite puternic mesajul acestei lupte și se înscrie astfel în limitele acelei literaturi care urmează și valorifică principiul leninist al spiritului de partid în literatură. Este scris de pe pozițiile de luptă ale clasei muncitoare, zugrăvește și explică tablouri ale realității prin prisma concepției asupra vieții a clasei muncitoare. El consemnează astfel în opera lui M. Sadoveanu o cotitură înspre însușirea metodei realismului socialist”. □ M. Ghimpu se referă la Caragiale ca la *Un prieten al poporului muncitor*: „De la o depărtare de peste o jumătate de veac, Caragiale ajută azi poporul, prin opera lui, în mersul înainte pe drumul construirii unei lumi noi. De aceea poporul nostru l-a îmbrățișat azi cu atâta căldură pe marele satiric și a devenit publicul credincios și entuziast al comediilor sale, pentru prima oară, un adevărat public, compus din oamenii pentru care a scris și pe care i-a iubit Caragiale. Ei sunt acei eroi pozitivi, despre a căror lipsă în comediile valorosului dramaturg, se plângea cineva. [...] Urmărind comediile lui Caragiale, în sufletul lor crește ura împotriva asupritorilor și dușmanilor libertății, crește hotărârea de a lupta fără preget pentru construirea acelei lumi de dreptate și fericire. Lume spre care se îndreptau, chiar dacă fără suficientă claritate și visurile aceluia care – ca nimeni altul în vremea lui – a știut să biciuiască o lume în descompunere”.

29 ianuarie

• În „România liberă”, L. Sărățeanu îi face portretul literar lui I. L. Caragiale, cu prilejul împlinirii a 98 de ani de la nașterea scriitorului. Accentul este pus pe antijunismul lui Caragiale, din scrisorile către Petre Th. Missir, din Conferința *Gâște și gaște literare*, și în schițele umoristice unde este „prinsă figura lui Titu Maiorescu”. □ M. Cozma amintește împlinirea unui an de la apariția decretului pentru stimularea activităților științifice, literare și artistice. Textul se intitulează *Un puternic instrument al revoluției noastre culturale* și arată că monstruosul regim burghezo-moșieresc nu și-a pus niciodată problema de a asigura prin vreo măsură oarecare viața și munca omului de cultură. Pentru a-și întări spusele, Cozma amintește cazurile Dimitrie Bolintineanu și Grigore Alexandrescu, „scriitori care și-au pierdut mințile”.

30 ianuarie

• „Lupta Moldovei” aniversează 90 de ani de la nașterea lui Cehov.
 • „Lupta Ardealului” realizează un supliment dedicat lui Ion Luca Caragiale, cu un text comemorativ de Andrei Barbu: „Biciuind coaliția monstruoasă burghezo-moșierească, ridiculizând necruțător în comediile sale burghezia parvenită și incultă, care maimuțarea fățarnic instituțiile și manierele occidentale, Caragiale a purtat respect Partidului proaspăt format atunci al clasei muncitoare”.

31 ianuarie

• M. Sevastos, în „Universul”, nr. 24, îl omagiază pe Cehov, la 90 de ani (29 ianuarie) de la nașterea scriitorului rus.

[IANUARIE]

• Numărul din ianuarie al revistei „Viața românească” (an. III, nr. 1) cuprinde un grupaj de versuri dedicate lui Lenin și semnate de R. Boureanu (*La moartea lui Lenin*), N. Tăutu (*În gospodăria colectivă Vladimir Ilici*) și Valeriu Câmpeanu (*Lângă Ilici*). Între cei care semnează traduceri pe aceeași temă se află V. Teodorescu și I.M. Sadoveanu. □ În același număr, M. Davidoglu publică drama *Cetatea de foc*, iar I. Călugăru continuă publicarea fragmentelor din romanul *Oțel și pâine*. □ La rubrica „Teorie și critică”, J. Popper semnează sinteza *Daruri și poeme pentru Stalin*, iar Andronica Popescu articolul *Planul de Stat în literatură*. □ Studiul *Eminescu și Creangă* este dedicat de G.C. Nicolescu centenarului nașterii lui Eminescu, prin utilizarea „unei metode de cercetare cu adevărat științifice, metoda materialismului dialectic, folosită de pe singura poziție care îngăduie interpretări și concluzii juste, poziția clasei muncitoare”. □ Studiul *Doinele*, semnat de Ileana Vrancea la aceeași rubrică, reprezintă o reconsiderare a creației folclorice din unghiul „teoriei leniniste”, de pe pozițiile „luptei de clasă”: „Autoritățile folcloristicii burgheze [...] au strecurat în culegerile lor cântece care prin conținutul lor sunt străine și dușmănoase poporului muncitor. [...] Burghezia a avut grijă să întocmească și să îngrijească culegerile de doine, în comentariile ei întâlnind acel abuz caracteristic cuvântului «popor», în dosul căruia căutau să ascundă antagonismele de clasă”. □ Printre semnatarii rubricii de „Recenzii” se numără M. Petroveanu (*I. Creangă, „Opere alese”*) și Radu Petrescu (*Luptăm pentru pace*).

• „Paris–Bucarest” (*Revue de L'Association France–Roumanie, mensuelle*), nr. 8, cuprinde un grupaj aniversar la 2 ani de la înființarea R.P.R., o rubrică de „imagini” și „ecouri” din România, povestirea lui Ben Corlaciuc – *La maison de Haralambie* și o cronică dramatică semnată de A. Cassan, urmărind piesa *La Mauvaise Herbe* de Aurel Baranga.

• „Săteanca”, lunar editat de Uniunea Femeilor Democratice din R.P.R., se oprește și asupra celor **100 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu**: „marele poet român va fi arătat în adevărata sa lumină iar poeziile cu adevăratul lor înțeles, redându-le astfel poporului muncitor *pe adevăratul Eminescu*” (Carolina Radu).

• Prima apariție pe 1950 a „Caietului cultural” este consacrată centenarului nașterii lui Eminescu. Și aici, Eminescu este preluat ca poet proletar. În selecția realizată din perspectivă marxistă de M. Novicov intră poeme precum *Viața, Umbra lui Dabija Vodă, Ai noștri tineri, De vorbiți. Împărat și proletar*

este publicată în variantă, sub titlul *Proletarul*. □ Un grupaj liric asemănător este inclus și în nr. 1 din „Îndrumătorul cultural”.

- „Știință și cultură”, an. II, nr. 1, apare ca revistă socială pentru răspândirea științei și culturii, cu un articol (neseminat) cu ocazia comemorării a 26 de ani de la moartea lui Lenin: *V. I. Lenin, îndrumător al culturalizării maselor*: „Trasând drumul Revoluției culturale, genialul Lenin nu s-a aflat nicio clipă măcar pe poziția unui visător. El a previzionat și arătat că Revoluția Culturală nu poate fi înfăptuită numai prin decrete, ci ea necesită o muncă îndârjită de ani de zile. [...] Intelectualii progresiști din țara noastră învață din felul în care V.I. Lenin se adresa maselor, cum trebuie să ducă ei munca de răspândire a științei și culturii în rândurile populației. Învățătura leninistă despre Revoluția Culturală stă la baza activității de răspândire a științei și culturii în R.P.R.”.

- „Probleme de literatură și artă”, nr. 9, cuprinde articolele *Despre problemele criticii literare*, de A. Fadeev, și *Despre situația actuală și unele sarcini privitoare la dezvoltarea literaturii pentru copii* de C. Simonov. De reținut câteva extracte din Raportul făcut de secretarul general al Uniunii Scriitorilor Sovietici la a 13-a ședință plenară a Conducerii Uniunii: „Trebuie să-i luăm în zeflema nu numai pe scriitorii, ci și pe criticii care nu știu cum trăiește [sic!] colhozul, uzina, școala și scriu despre cărțile consacrate rezervelor muncitorești, neștiind cum cresc și se educă în fapt aceste rezerve. Criticii noștri de artă și literatură își vor îndrepta greșelile dacă își vor însuși mai adânc învățămintele lui Lenin – Stalin, dacă vor fi legați prin toate rădăcinile de viața reală și dacă, până la urmă, vor izbuti să învingă rămășițele spiritului părtinitor de grup și să scape de influența legăturilor de amicitie”.

FEBRUARIE

1 februarie

- În „Opinia”, se sărbătoresc 98 de ani de la nașterea lui I. L. Caragiale (articol neseminat): „Opera marelui nostru scriitor a început a fi scoasă la lumină începând încă de acum un an și jumătate. Negura răstălmăcirilor «critice» de altădată a început să se risipească, lăsând să apară limpezi satira puternică, îndreptată de Caragiale împotriva regimului burghezo-moșieresc”. ● Filiala Uniunii Scriitorilor din R.P.R. – Iași editează, conform publicației, un Almanah omagial Creangă – Eminescu. Almanahul, cu format de carte, având 250 de pagini, va cuprinde studii, documente referitoare la viața celor doi mari autori, comentarii, note și recenzii asupra volumelor apărute după 23 August 1944 despre Eminescu și Creangă, dar și o bibliografie critică a întregului material publicat de cei doi scriitori în periodice.

- „Universul”, în nr. 25, aniversează, printr-un articol de I. Massoff, a 98-a aniversare a lui I. L. Caragiale.

2 februarie

- În „Scânteia”, V. Em. Galan recenzează primul număr al revistei „Almanahul literar”, editată de filiala din Cluj a Uniunii Scriitorilor. Pe lângă laudele aduse poeziilor angajate semnate de M.R. Paraschivescu, A.E. Baconsky, Ioanichie Olteanu, Aurel Rău ș.a., autorul recenziei semnalează câteva influențe naturaliste și „reminiscente din eseurile decadente burgheze” în unele cronici literare.

- În „Lupta Moldovei”, Ștefan Popa comentează recenta decizie legată de Bugetul pe 1950 al R.P.R., în care este prevăzută suma de 87 miliarde de lei pentru acțiuni social culturale, reprezentând un spor de 40% față de prevederile aceluiași capitol bugetar pe 1948–1949: „Aceasta e o dovadă vie că Partidul luptă împotriva întunerului, împotriva ignoranței, împotriva obscurantismului”.

- „Universul”, nr. 26, include poemul *Stalingrad, îți mulțumim!* de Iohanes Becher, tradus de I.M. Sadoveanu: „O, Stalingrad, oraș nebiruit! /Ești libertatea, ești reînvierea/ Și cald îți mulțumește orice popor /Voința libertății și-e puterea/ Primește astăzi cântul tuturor” (fragmentul este preluat din poezia publicată integral în „Viața românească”, nr. 1/1950).

3 februarie

- Un articol din „Scânteia tineretului” – *Tinerele noastre talente literare* – îndeamnă tinerimea muncitoare să creeze, orice rezervă în această privință fiind considerată pactizare cu „dușmanul de

clasă”: „Această teamă nejustificată, care nu poate fi a unei clase viguroase, în plină ascensiune, trebuie spulberată ca făcând jocul dușmanului de clasă”.

- În „Contemporanul”, nr. 174, Anton Petrescu analizează critic *Almanahul literar de la Cluj*, din paginile cărui, alături de vechea gardă, sunt recuperate forțele tinere ale zonei, adică 10 poeți și un prozator. Lista îi conține pe Emil Isac, Ion Horea, Aurel Rău, A. E. Baconsky, Dumitru Mircea, Miron Radu Paraschivescu, Dumitru Micu, Cornel Regman – cu textul *Naționalism și cosmopolitism în cultura română*. □ După ce în două numere consecutive a trecut în revistă reușitele dar și unele lipsuri din *Poezia lui Dan Deșliu*, Horia Bratu trage concluziile arătând: „Dacă pentru Dan Deșliu conținutul politic al versurilor sale era uneori doar sensibilizat în exclamații de entuziasm, poetul simte acum că trebuie să facă din poezia sa nu numai o tribună de pe care să se adreseze maselor celor mai largi, ca să contribuie la transformarea conștiințelor, la educarea lor”.

4 februarie

- Nr. 1089 din „Lupta Moldovei” cuprinde *Un portret* literar al lui Alexei Tolstoi la 67 de ani de la naștere (realizat de Maria Goleanu).

- J. Popper analizează în „Flacăra”, nr. 5(109) nuvela lui Marin Preda, *Ana Roșculeț*: „«*Ana Roșculeț*» în care ni se înfățișează cu îndrăzneală procesul anevoios de creștere a unei femei până mai ieri roabă, în care ni se dezvăluie adâncimile sufletești ale unei muncitoare aparent simple, constituie un succes. Atunci când atenția multor scriitori era atrasă în mod exclusiv spre evenimentele din sectorul agricol, Marin Preda s-a străduit să înfățișeze un aspect din viața fabricilor, a clasei muncitoare. [...] În tratarea nuvelei el a știut cum să evite schematicismul, să ne ofere, în mare măsură, o dezvoltare realistă a eroinei sale. Continuându-și eforturile de cunoaștere și interpretare a realității în lumina directivelor de luptă ale clasei muncitoare, Marin Preda va obține, suntem siguri, noi izbânzi literare”. Păreră criticului este că, pentru a zugrăvi lupta dintre vechi și nou din sufletul eroinei sale, Marin Preda a trebuit să ducă o luptă cu el însuși, cu obiectivismul său, „rămășiță a unei trecute maniere naturaliste, care-l împinge pe scriitor să consemneze anumite lipsuri și slăbiciuni [...] fără a lua atitudine împotriva acestor lipsuri. De asemenea, sunt supărătoare anumite expresii nepotrivite, uneori chiar triviale”. Totuși, meritele nuvelei înving slăbiciunile ei, fiind o lucrare utilă proletariatului prin contribuția adusă în lupta pentru realizarea Planului și ridicarea de noi cadre în fabrici, cu rolul esențial al Partidului. Aspectul mobilizator al scrierii „ca poziție câștigată în ofensiva tinerei noastre literaturi pentru oglindirea artistică a vieții muncitorești din fabricile și uzinele R.P.R.” îi compensează lacunele, *Ana Roșculeț* fiind, după J. Popper, un adevărat „punct de plecare pentru cel care a scris-o, o inițiativă exemplară, prin trăsăturile ei pozitive, pentru ceilalți scriitori ai noștri”.

5 februarie

- „România liberă” publică articolul-reportaj *Preistorie*, semnat de Geo Bogza: „La Hunedoara și Reșița cad neîncetat focuri atât de puternice încât topesc tone întregi de oțel, dar a fost o vreme când pe aceste pământuri s-a aprins cel dintâi foc la care neamul din strămoșii noștri abia și-a putut prăji peștele prins în vreuna din bălțile pe malul căreia trăia – poate chiar balta Carasu, pe care acum excavatoarele și oamenii aceia numai o prefac în drum pentru vapoare”.

6 februarie

- „Lupta Ardealului” include articolele *Poezia lui A. Toma*, de Aurel Martin și *Edițiile din clasicii noștri*, de Dumitru Micu: „Acțiunea de reconsiderare a clasicilor noștri nu e ușoară. Ea cere multă atenție și grijă, cere o stăpânire a metodei materialist-dialectice, o cunoaștere adâncă a realității românești din secolul respectiv, a situației economice, sociale, politice, a cunoașterii culturale și literare îndeosebi”.

8 februarie

- „Lupta Moldovei” îl aniversează pe A. Toma la împlinirea a 75 de ani, prin poemul *Cântul vieții*. În numărul următor este recenzat volumul omonim (apărut la Editura de Stat) de *Versuri alese*, al celui considerat, printr-o conjunctură ideologică, poetul național al momentului: „Luptător, el caută ca poemele lui să fie arme în mâna clasei sale, instrumente de lămurire, de ridicare, de îndrumare”. (articol nesemnat).

• M. Sevastos analizează romanul *Mitrea Cocor*, în nr. 31 din „Universul”: „Întreaga operă literară a dlui Mihail Sadoveanu nu-i în fond decât tragedia țaranului român din timpurile sale cele mai vechi și până la instaurarea regimului de democrație populară. În romanul *Mitrea Cocor* țaranul trece de la gestul spontan și primitiv al celorlalți săteni din opera lui Sadoveanu la o lămurire ideologică, la un program de partid, la o acțiune de masă, după sfatul și conducerea muncitorului, tovarășul său de trudă și de obidă. Lucrarea maestrului Sadoveanu este o realizare valoroasă în noua noastră literatură. [...] *totuși*, parcă țaranii domniei sale moldoveni vorbeau cu un farmec care nu se mai află”.

10 februarie

• „Scânteia tineretului” recenzează primul număr al revistei „Almanahul literar”, sesizând unele „lipsuri” în articole „în care se văd urmele vechii poziții intelectualiste” și recomandând „să se ocupe într-o măsură mai mare de literatura sovietică, un neprețuit exemplu pentru tinerii noștri scriitori, va trebui să îndrume în spirit de clasă producțiile tinerilor noștri prozatori”. Semnatarul recenziei este S. Damian.

11 februarie

• „Luptătorul bănățean” comemorează 113 ani de la dispariția lui Pușkin.
 • M. Solgan realizează în „Viața sindicală”, nr 739, un portret al *Cântărețul[ui] vieții*, „poetul laureat” A. Toma, la 75 de ani (cel care va fi decorat pe 14.02.1950, printr-un decret al Prezidiului M.A.N., cu Ordinul Steaua Republicii clasa I, pentru merite deosebite pe tărâmul dezvoltării literaturii!). Volumul *Cântul vieții* cuprinde două cicluri poetice: unul adună versuri din perioada 1894-1940, celălalt, *Flăcări pe culmi*, poemele de după Eliberare: „Din toate se desprinde aceeași fierbinte convingere în victoria proletariului, aceeași nestinsă flăcără revoluționară ce caracterizează întreaga operă poetică a lui A. Toma”.

• „Universul” cuprinde articolul omagial *A. Toma, poetul luptător* de Petru Comarnescu.

11-15 februarie

• Aproape toate publicațiile românești acordă spații ample sărbătoririi lui A. Toma, la împlinirea vârstei de 75 de ani. Manifestările sunt similare, prin anvergură și retorică, celor prilejuite de centenarul eminescian. „Scânteia” îi oficializează caracterul simbol al creației revoluționare și publică mai multe texte de omagiere a scrisului său: I. Vitner semnează (nr. 1657) o amplă cronică – *Poezia lui A. Toma (Pe marginea volumului „Cântul vieții”)* „o carte de lupte și victorii, o dovadă concretă a drumului extrem de greu, de spinos, pe care a trebuit să-l străbată sub dictatura burgheziei și moșierimii și împotriva ideologiei acestora un artist legat consecvent de popor, care năzuia spre societatea socialistă”. Volumul este, de fapt, o antologie, apărută cu ocazia evenimentului. Partea a II-a a articolului, la fel de amplă, apărută în numărul următor (1658), cuprinde și atacuri la adresa „formalismului” și a criticii decadente și evidențiază caracterul exemplar al poeziei lui A. Toma. □ Un text asemănător (*O sărbătoare a poeziei noastre luptătoare*) publică Nestor Ignat în ediția din 15 februarie, zi în care, la Academia R.P.R., are loc o ședință festivă cu participarea unor înalte personalități politice ale momentului: dr. Petru Groza, Iosif Chișinevschi, Leonte Răutu, alți miniștri și membri ai C.C. al P.M.R. □ În același număr, „Scânteia” consemnează sărbătorirea poetului la Uniunea Scriitorilor, în ziua de 12 februarie, și cuvintele de omagiere rostite cu acest prilej de I. Vitner, M. Banuș, H. Zincă, Sașa Pană și M. Novicov. Ion Vitner a vorbit „despre marea valoare a poeziei lui A. Toma, în care ideile nobile și avântate ale vremii noastre își găsesc o minunată întrupare artistică”; „Tovarășa Maria Banuș a adus sărbătoritului omagiul poezilor din țara noastră. [...] Exemplu de întruchipare a unor idei profunde în imagini poetice minunate, poezia lui A. Toma este o armă a poezilor din țara noastră în lupta contra formalismului, estetismului, contra tuturor rămășițelor concepțiilor reacționare în literatură”; Mihai Novicov „a exprimat sentimentul adânc de dragoste al scriitorilor pentru poetul A. Toma. Acest sentiment izvorăște din dragostea scriitorilor pentru două bunuri de preț: cauza măreață a socialismului și a păcii și arta lor cu care ei contribuie la dobândirea și consolidarea socialismului și a păcii. Această dragoste și stimă se concretizează cel mai bine în urmarea pildei vieții și operei sărbătoritului, slujitorul cel mai credincios al acestor bunuri de preț”. Au mai vorbit, în aceiași termeni elogiși, Virgil Teodorescu, ca reprezentant al Editurii pentru

Literatură și Artă, Geo Dumitrescu, din partea revistei „Flacăra”, Haralamb Zincă, madadat de cenaclul „Ion Păun-Pincio”, col. Sașa Pană, exponent al cenaclului Armatei.

- În „Scânteia tineretului”, V. Mândra elogiază poezia lui A. Toma, în articolul *A. Toma – poetul versului tânăr*, cu continuare în numărul următor.

12 februarie

- „Opinia” apare cu o pagină specială, *Scriitorii în lupta pentru apărarea Păcii*. Un grupaj de texte semnate A. Fadeev, I. Ehrenburg, Nicolai Tihonov (secretar adjunct al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S.) este realizat sub titlul *Pentru apărarea Păcii împotriva ațățătorilor la un nou război*. Alte texte pe aceeași temă: J. Amado, *Noi, cei de aici, luptăm pentru Pace!*, Alexandru Korneiciuc (autorul piesei *Platon Krecet*), *Problemele literaturii progresiste din Statele Unite*.

- „România liberă” se alătură publicațiilor care, în totalitatea lor, alocă diferite spații aniversării lui A. Toma, la împlinirea vârstei de 75 de ani. Portretul literar este semnat de L. Sărățeanu căruia îi sunt alăturate versuri din creația sărbătoritului (*Partidului, Cuvântul vieții, Noi suntem fauri, Popor, izvor, renăscător, Acesta e cântecul pâinii amare*).

14 februarie

- Academia R.P.R. îl sărbătorește, într-o ședință festivă, pe poetul A. Toma, în prezența unor scriitori și înalți reprezentanți ai oficialităților comuniste: M. Sadoveanu, C.I. Parhon, P. Constantinescu-Iași, Petru Groza, Iosif Chișinevschi, Leonte Răutu, Sorin Toma, (Cf. „Scânteia” din 16 februarie, care reproduce și discursurile rostite cu acest prilej.)

15 februarie

- „Universul” relatează despre sărbătorirea lui A. Toma de către Academia Română și Uniunea Scriitorilor. Elogiile sunt aduse de Traian Săvulescu, G. Călinescu, Mihai Beniuc, iar C. I. Parhon îi acordă Steaua R.P.R. Cls. I. Sunt reproduse câteva poezii ale sărbătoritului: *Căinii de stăpâni s-au dus, Nevolnicie, Cântul vieții, Azi țara ta e casa ta, Prin crunt bubuit de granate luptăm*.

- În „Flacăra” apare celebra scrisoare deschisă adresată revistei de Adela Pagu, muncitoare la Filatura de Bumbac și activistă sindicală pe tărâm cultural, care aduce, de pe pozițiile oamenilor muncii, grave imputări nuvelei *Ana Roșculeț*, al cărei personaj, în viziunea textilistei, „nu reprezintă muncitoarele reale care s-au ridicat în muncă, dar mai altfel, mai fără ocolișuri, mai cu devotament pentru partid”. Acestea ar trebui să fie eroine literare și „nu una ca Ana Roșculeț, care de fapt nici n-a făcut cine știe ce nici în producție, nici în munca sindicală” (*Despre o cronică din „Flacăra” și chipul muncitoarei de azi*).

16 februarie

- În „Scânteia tineretului”, un țaran, Pavel Cristache, constată perfectă coincidență între ficțiunea romanescă din *Mitrea Cocor* și realitatea trăită: „Oamenii pe care i-am văzut în «Mitrea Cocor» i-am văzut și în viață și la noi în comună”.

17 februarie

- În „Cum vorbim”, an. II, nr. 2, în cadrul rubricii „Limba scriitorilor”, Florica Dimitrescu semnează articolul *Marin Preda*, semn al interesului cu care este înconjurată creația tânărului prozator: „Volumul de nuvele *Întâlnirea din pământuri* de Marin Preda prezintă interes pentru studiul limbii vorbite. Foarte rar scriem cum vorbim și vorbim cum scriem”. În urma unei analize lingvistice, cu exemplificări din domeniile morfologiei, lexicului și sintaxei, autoarea afirmă: „Concluzia noastră e că Marin Preda a reușit să redea aspectul vieții din regiunea Piteștilor și să valorifice o parte din tezaurul limbii locale.” □ În același număr, studentul Teodor Vârgolici scrie un scurt articol despre *Legătura dintre societate, limbă și literatură*: „Transformarea limbii, o dată cu transformarea societății, este constatată destul de bine în literatură. Modul de exprimare, adică limba scriitorilor burghezi, a scriitorilor din societatea capitalistă, diferă foarte mult de limba scriitorilor noștri actuali, scriitori alăturați luptei clasei muncitoare pentru fâurirea socialismului”. □ Prozatori și poeți precum F. Aderca, Mihail Sorbul, Anton Holban, Petru Șerbănescu, N. Davidescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Caraion, Alexandru Lung, Ion Barbu sunt dezavuați, prin simpla enunțare a titlurilor

volumelor lor care exprimă un caracter decadent și antiprogresist: *Omul descompus, Mângâierile panterei, Conversații cu o moartă, Viața frântă, Flori de mucigai, Lauda somnului, Poeme cu îngeri, Ora 25, Joc scund*. Exemplele pozitive sunt Maria Banuș, Victor Tulbure, George Dan, Cezar Drăgoi, Pentru Vintilă, Radu Boureanu și Mihail Gavril, prin titlurile „luminoase” ale volumelor lor: *Bucurie, Holde, Goarnele inimii, Bună dimineața, Zări noi, Oamenii și faptele lor, Sângele popoarelor, Dimineți pe schele*. □ În acest număr revine, concludiv, și chestiunea ridicată numere de-a rândul sub titlul: **Cum să ne salutăm**. Sunt reiterate formulele *noroc și bun noroc, plecăciune, sărut mâna, sluga d-tale, pace, tot înainte, spor la muncă, să trăiești*, spre a se trage concluzia că „*bună-ziua* pare a fi încă salutul cel mai potrivit, ceea ce nu exclude, firește, posibilitatea ca într-o zi să fie schimbat prin altul pe care l-am găsi mai potrivit”. □ La rubrica „Din vorbă-n vorbă” se răspunde corespondenților Corneliu Leu (Constanța) și Sașa Pană și este explicată originea cuvântului „cosmopolitism”: „*Cosmopolitism*. Cuvântul *cosmopolit* este de origine greacă, compus din *cosmos* «univers» și *polites* «cetățean» și înseamnă «cetățean al lumii». Pentru înțelegerea sensului adevărat, reproducem explicația dată de I. Pavlov în *Cosmopolitismul, armă ideologică a reacțiunii americane*: «Cosmopolitismul este predica în favoarea renunțării la apartenența la o anumită națiune, a lichidării tradițiilor naționale și a culturii popoarelor sub pretextul creării unei culturi mondiale, comune întregii omeniri. Cosmopolitismul este negarea particularităților care s-au creat în cursul dezvoltării istorice a popoarelor, este negarea intereselor naționale, a independenței naționale, a suveranității de stat a popoarelor. De la apariția lui și până în zilele noastre, cosmopolitismul a fost și este o armă ideologică a claselor exploatoare pentru justificarea și mascarea politicii lor de cotropire»”.

● În „Gazeta învățământului”, an. II, nr. 46, Letiția Papu scrie despre **A. Toma, poetul luptător**. Alături, într-o imagine fotografică, acad. prof. C. I. Parhon îi înmânează poetului Ordinul Steaua R.P.R. Clasa I: „Urmând învățătura Partidului și pilda strălucită a scriitorilor sovietici, A. Toma dovedește că adevărata poezie se făurește în luptă, că patriotismul, dragostea pentru poporul muncitor, ura împotriva dușmanilor sunt teme mari și esențiale care dau forță poetică operelor sale. Pentru tinerii scriitori de la noi din țară, el este o pildă de curaj și tenacitate, de luptă împotriva formalismului și a decadentismului în artă. În *Steaua Republicii*, decorație pe care proletariatul victorios din țara noastră i-o acordă azi lui A. Toma, strălucește marea prețuire a poporului pentru poetul luptător”.

18 februarie

● În nr. 7 (111) din „Flacăra” Petru Dumitriu interpretează **Comunicatul asupra realizării Planului de Stat pe 1949** ca pe un autentic *comunicat de luptă și de victorie împotriva „cavalerilor Apocalipsului”* din Wall Street: „Sigur, mai avem mult de mers și de luptat pe drumul glorios luminat ca de un far în mijlocul unei mări furtunoase de pilda Uniunii Sovietice. Sigur, mai avem multe piedici de înfrânt, multe bătălii de câștigat. [...] Să făurim din frământarea sufletului și a minții, din bogăția nesfârșită a faptelor planului, armele de care este nevoie, pentru pace, pentru socialism!” (**Cifrele vorbesc despre oamenii vii**). Articolul, referindu-se preponderent la realizările economice, face parte dintr-un lung șir de astfel de manifestări festive șablonarde ale autorului, care asistă cu fiecare text la *nașterea și dezvoltarea omului nou*: „Pentru noi, scriitori și ziariști, paragrafele, statisticile, procentele Comunicatului trezesc nu numai entuziasmul pe care îl împărtășim cu fiecare din oamenii muncii din țara noastră ci mai trezesc și amintirea cutărui cuvânt auzit, cutărei întâmplări văzute hăt departe la Poarta Albă sau la Reșița, la Lupeni sau la Salva. Datorită inițiativei și ajutorului Partidului, noi am luat contact în nenumărate rânduri cu oamenii care luptau pentru realizarea și depășirea Planului de Stat. Și când e vorba de metalurgie sau de construcție, de agricultură sau de transporturi, cifrele vorbesc în mintea noastră despre oamenii vii pe care i-am cunoscut, pe care-i urmărim în munca lor eroică”.

● „Scânteia” prezintă ședința Uniunii Scriitorilor Sovietici la care s-au dezbătut „sarcinile criticii literare”. Din discursul lui Al. Fadeev, secretarul general al Uniunii, este de reținut îndemnul adresat „criticii sovietice de a se ocupa de literatura din țările de democrație populară și de a-i da un ajutor serios în analizarea unor manifestări nejuste”. Între țările de „democrație populară citate” se află și România. (**Sarcinile criticii literare în discuția Uniunii Scriitorilor Sovietici**)

- În „Lupta Ardealului”, nr. 1067, Simion Pop publică poemul *Grivița Roșie*: „Din foame și ceață /v-ați sculat la lumină/ pâine cerând /doar gloanțe /v-au dat în loc de viață”.

19 februarie

- „Luptătorul bănățean”, nr. 1628, reamintește, cu prilejul împlinirii a 17 ani de la luptele muncitorești din februarie 1933, că Teatrul de Stat din Timișoara prezintă în premieră piesa *Minerii* de N. Davidoglu.

20 februarie

- În cadrul manifestațiilor pentru pace, „Lupta Moldovei”, nr. 1103, reproduce discursul profesorului universitar Jean Livescu (Rectorul Universității din Iași) susținut cu o zi înainte, pe 19 februarie, în Aula Bibliotecii Centrale. Acesta a conferențiat despre *Cultura în slujba păcii*: „Numai într-un regim fără exploatare și pe timp de pace e posibil progresul cultural”.

- „Lupta Ardealului”, „Supliment literar” nr. 63 cuprinde, printre altele, *Comemorarea lui Heine*, de Zorina Mocanu, și *Printre fiole, halate și salopete* – reportaj de Mircea Zăciu și M. Croitoru, dar și un portret al lui Nicolae T. Orășanu, *Critic al epocii sale și înflăcărat luptător antidinastic* (de Ion Brad). □ De interes și comentariile lui N. Petre despre opera lui Petru Dumitriu, *De la Euridice la Nopțile din iunie*: „Evoluția mereu ascendentă [sic!] a prozei acestui scriitor marchează un pas uriaș, care-l fixează de pe acum printre creatorii de frunte în literatura noastră. Proza lui Petre Dumitriu vrea să fie o cronică a satelor noastre în toiul luptei pentru crearea Socialismului. Înarmat cu științele marxist-leniniste, Dumitriu creează o veritabilă operă de artă, pătrunsă de spirit patriotic”.

23 februarie

- Nr. 749 din „Viața sindicală” include două poeme în cinstea *Armatei sovietice eliberatoare*, o traducere din N. Tihonov (de Al. Philippide) și *Cele zece lovituri ale lui Stalin* de M. Beniuc: „Acestea fură, după anii lungi /Ale lui Stalin zece lovituri – /Lui Hitler date, lupilor lui suri /Biruitoare peste nibelungi”.

24 februarie

- Nr. 1106 al „Luptei Moldovei” este dedicat Armatei U.R.S.S., cu *Un cântec pentru soldatul sovietic* de Ștefan Popa.

- Și nr. 1632, din „Luptătorul bănățean” marchează momentul aniversar al Armatei Sovietice (32 de ani de la înființare) cu un *Salut Armatei Roșii* (fragment) de Marcel Breslașu.

25 februarie

- Nr. 1107 din „Lupta Moldovei” cuprinde grupajul *Poezii ieșeni luptă pentru pace* (este vorba despre poeziile premiate la concursul literar al Secției de Artă și Cultură a Comitetului Provizoriu). Laureatii sunt M. Helman (Premiul I) – *Hora păcii* („Hora noastră-i hora păcii/ Și a descătășărilor/ Lupta noastră să străbată/ Bezna depărtărilor”), I. Drăgan (Premiul al II-lea) – *Manifestăm pentru pace*, Darie Magheru (Premiul al III-lea) – *Scrisoare*; menționi au primit I. Vișinovsky – *Sub steagul păcii* și Nicolae I. Pintilie – *Spre izbândă*.

- În „Flacăra”, nr. 8, P. Andronescu Caraioan semnează o cronică literară pe marginea nuvelei *Vânătoare de lupi* de Petru Dumitriu, apărută în „Viața românească”, nr.7–8/ iulie-august 1949. Dincolo de progresele evidente făcute de autorul nuvelei, datorate cunoașterii și interpretării mai profunde a realității (remarcate în prezentarea eroilor pozitivi, comparativ cu precedentele creații), Caraioan subliniază și defectele operei lui Dumitriu: „Când se lasă furat de exploatarea spectaculosului, de stil, când se îndepărtează de realitate, scriitorul greșește”. Criticului i se pare ratat tocmai finalul *Vânătorii de vulpi*, acțiunea terminându-se în „apogeu abrupt”, cu uciderea teroriștilor, pe când „just ar fi fost ca ei să fie duși în fața justiției populare, așa cum de fapt s-a întâmplat în realitate (procesul de la Timișoara). [...] Acțiunea chiaburilor teroriști nu este a unor indivizi oarecare, ci a unora care reprezintă o clasă; ori finalul nuvelei nu deschide o perspectivă, cititorul poate înțelege că prin uciderea lupilor toate problemele au fost rezolvate”. Cu totul altfel rezolvă problema Dumitriu – crede Caraioan – în *Nopțile de iunie*, unde demascarea chiaburului, deși realizată cu mijloace mai puțin spectaculoase, este mai credibilă, mai plină de viață, pentru că ni se oferă o

perspectivă socială mai largă. Drumul scriitorului de la *Vânătoare de vulpi* la *Nopți de iunie* devine cumva unul tipic pentru autorul care se iluminează: „...succesele scriitorului sunt tot mai mari *pe măsură* ce el cunoaște mai adânc realitatea, o interpretează mai just și o redă mai fidel, *pe măsură* ce se dezbară de metodele formaliste și își însușește metoda realismului socialist – *alt drum* pentru dezvoltarea literaturii nu există, nu poate exista”.

26 februarie

- „Lupta Moldovei”, nr. 1108, vine cu un articol de fond, nesemnat, cu titlul *Artiștii și scriitorii ieșeni în primele rânduri ale luptei pentru pace*: „Făcând din arta lor o armă de luptă pentru pace și de demascare a ațăătorilor la un nou război, ei devin tot mai mult niște ingineri ai sufletului omenesc”.

24–26 februarie

- Sub motto-ul *Trăiască Congresul Căminelor Culturale din R.P.R.*, apare nr. 2 (bis) al „Îndrumătorului cultural”, cu un *Cuvânt* al Congresului semnat de Eduard Mezincescu. Tema predominantă a anului respectiv se referă la rolul căminelor de cultură, care trebuie să ducă la întărirea activității pentru apărarea păcii. Sunt salutați învățătorii, activiștii și intelectualii de la sate, pentru că „muncesc cu drag pentru răspândirea științei și culturii, pentru luminarea masselor largi ale țărănimii muncitoare”. Câteva idei din discursurile participanților la Congres, angajați ai Ministerului Artelor, rămân de semnalat pentru linia politică impusă: *chiaburul este dușmanul* de moarte al iluminării rurale; *conferințele* se constituie ca *mijloc de lămurire* a țărănimii; *căminele* culturale duc la *înfrățirea* naționalităților conlocuitoare; experiența cluburilor din U.R.S.S. trebuie să reprezinte o *călăuză permanentă*, iar *întrecerea* o *metodă de îmbunătățire* a muncii culturale etc. Aceleași directive apar și în următorul număr al Îndrumătorului: *drumul* țăranului mijlocaș, ca și al celui sărac este alături de clasa muncitoare, iar lupta împotriva *șovinismului* înseamnă o luptă pentru apărarea păcii și împotriva „dușmanului nostru comun”.

27 februarie

- Otilia Cazimir semnează în „Lupta Moldovei”, nr. 1109, un *Cântec de leagăn, cântec de pace*: „Prea mulți suntem, ca să ne-nfrângă / Prea drepti suntem în fața clipei care trece / Și ochii noștri nu mai vor să plângă / Nici capetele noastre să se aplece”.

- Nr. 1635 din „Luptătorul bănățean” este completat cu un *Supliment* literar, artistic, cultural, cu o cronică a lui Al. Jebeleanu despre piesa lui M. Davidoğlu, *Minerii*, și câteva însemnări pe marginea activității secției dramatice a Cenaclului Flacăra (de T. Tănase). Același A. Jebeleanu prezintă romanul *Mitrea Cocor*: „În romanul lui Mihail Sadoveanu se reflectă aspecte esențiale ale realităților din satele noastre. În condițiunile de astăzi, când lupta de clasă la țară devine tot mai îndârjită, romanul *Mitrea Cocor*, scris într-un limbaj simplu, pe înțelesul tuturor, reprezintă un valoros ajutor pentru țăranimea muncitoare, pentru toți oamenii muncii, în lupta împotriva exploataților. De aceea acest roman e bine să se bucure de o răspândire cât mai largă în satele noastre, să nu lipsească din Bibliotecile niciunui Cămin Cultural”.

[FEBRUARIE]

- „Viața românească” (an. III, nr. 2, februarie) publică grupajele *Din poemele lui A. Toma* și *Poeme pentru pace*, la acesta din urmă contribuind, printre alții, Alexandru Jebeleanu și, din nou, A. Toma. □ Apar, de asemenea un fragment din *Sfârșitul jalbelor* de Al. Jar, alt fragment din *Oțel și pâine* de I. Călugăru și *Balada bunicului meu* de Vintilă Ornar. □ La rubrica „Teorie și critică”, M. Beniuc semnează un studiu despre *Linia ascendentă a poeziei lui A. Toma*, „un adevărat fiu al poporului și luptător în rândurile fruntașe ale Partidului”, iar M. Gafița face o analiză a *Poeziei lui Dan Deșliu*, ale cărui poeme „sunt sincer și convingător pătrunse de dragostea pentru Uniunea Sovietică și pentru marele Stalin, cheazășia păcii în lume și a triumfului socialismului”. □ Mihail Petroveanu vorbește la rubrica „Recenzii” despre Edițiile Eminescu tipărite cu ocazia centenarului.

- Nr. 2 din „Caiet cultural” adună poeme de M. Banuș, *Cântecul soarelui*, V. Porumbacu, *Baladă*, D. Deșliu, *Grivița vie*.

• „Îndrumătorul cultural”, nr. 2 este deschis prin conferința **Să pornim cu puteri sporite la îndeplinirea și depășirea Planului de Stat pe 1950**. □ Nu sunt uitate curajoasele lupte ale ceferiștilor din februarie 1933, omagiate printr-o poezie a Mariei Banuș. Alte nume prezente în sumar cu versuri: Dan Deșliu, *Cântec de leagăn*, A. Ciurunga, *Pacea știm s-o apărăm*, Iuliu Rațiu, *Spre noi victorii*.

• „Paris – București”, nr. 9, cuprinde *Poeme* de Constantin Chiritoiu, o traducere a unor fragmente din *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă și un eseu de Madeleine Boutron despre **Centenarul marelui poet Eminescu**.

• „Almanahul literar” an. I, nr 2–3, cuprinde un grupaj dedicat centenarului lui Eminescu (articolele *Eminescu și Ardealul* de Emil Isac, *Adevăratul Eminescu* de Gaal Gabor, *Bibliografie eminesciană* de Aurel Martin și, cel mai important dintre ele, *Din problemele reconsiderării lui Eminescu* de C. Regman (vezi *Anexa*). □ D. Micu își continuă *Jurnalul de lectură*, M. Zaciu publică un fragment din nuvela *Șobolanii*, iar A. E. Baconsky, I. Brad, A. Gurghianu, A. Rău, Miron Paraschivescu semnează *Versuri pentru Partid și Țară*.

MARTIE

1 martie

• În „Opinia”, nr. 1047, Tr. Țanea scrie despre **Promovarea elementelor talentate, muncitorești, condiție esențială în dezvoltarea literaturii noastre socialiste**: „Pentru a crea o bogată literatură în spațiul realismului socialist se cer în primul rând două condiții esențiale: ridicarea în permanență a nivelului cultural și ideologic al scriitorilor precum și cunoașterea cât mai aprofundată a realității, a transformării pe care o trăim, a luptei pe care o ducem pentru binele comun”.

3 martie

• În „Contemporanul”, nr. 178, N. Tertulian scrie un **Preludiu la o discuție asupra problemelor poeziei noastre actuale**, atacând lipsa de fermitate ideologică a unora dintre poezii considerate atunci „flori tinere ale creației”. Versurile lui George Dan, din volumul *Bună dimineața* (1949) i se par indecise și, tocmai de aceea, pestrițe: „[...] este aici un «umanism» amestecat pestriț, indiferent la ciocnirile de clasă și deosebiri dintre exploatați și exploatați [...] un spirit filantropic, binevoitor”. Lui Victor Tulbure (*Holde*) îi reproșează stagnarea lirismului lui la un punct înapoiat față de ritmul construirii socialismului din țara noastră și anchilozat într-un stadiu de cunoaștere inferior aceluia pe care l-au atins alți poeți tineri (Deșliu, Veronica Porumbacu, Baconsky). □ Pe aceeași pagină, Petru Vintilă semnează poema *Ioana a fost aleasă în Comitetul de Pace*: „Ioana a fost aleasă în Comitetul de Pace/Ochii în lacrimi au început să-i joace/Și-a ridicat copilul în brațe, ca pe un steag: «Mi-e dragă viața, viitorul mi-e drag. / Și nu sunt în lume puteri să oprească Lupta uriașă muncitorească./Fiindcă e lupta pentru viață/Pentru a popoarelor limpede dimineață, /Pentru că-n frunte flutură roșu, voinic, /Steagul Partidului Bolșevic”.

• Petru Comarnescu se referă în „Universul”, nr. 51, la cei **Cinci ani de realizări culturale, 6 martie 1945 – 6 martie 1950**, subliniind schimbările produse de la preluarea departamentelor economice și culturale de către „adevărații reprezentanți ai poporului muncitor”, o dată cu reforma monetară, alungarea monarhiei, naționalizarea. S-au creat fonduri pentru producție în sectoarele culturale, s-a dus o luptă de lămurire ideologică prin „Scânteia” și celelalte publicații comuniste, s-au introdus noi metode de muncă și discuții colective (critica și autocritica, întrecerile) dar mai ales s-au îmbunătățit condițiile de muncă ale tuturor creatorilor, în special după *Decretul* din ședința plenară a CC al PMR, asupra stimulării activității științifice, literare și artistice și prin *Legea* pentru Editarea și Difuzarea Cărții: „Datorită noilor instituții și a reorganizării întregii vieți culturale, oamenii culturii, ai artei și științei își pot îndeplini rostul lor de căpetenie: acela de a se forma pe ei înșiși formând pe ceilalți; de a primi și da cu prisosință bunuri culturale; de a comunica mereu cu masele muncitoare, inspirându-se din viața, luptele și năzuințele lor și de a le oglindi viu, mobilizator, semnificativ. De la Căminele Culturale și Ateneele Populare la Sindicatele de Artiști și la Academia R.P.R., aceeași misiune se vedește pentru toți oamenii culturii: să se lege cât mai temeinic și mai rodnic de viața maselor muncitoare, contribuind la ridicarea lor, la progresul spre socialism”.

4 martie

• Geo Dumitrescu publică în „Flacăra”, nr 9, un text festivist despre colaborarea dintre români și bulgari, aflați sub protecția U.R.S.S., intitulat *Frați pe vecie*: „Prietenia noastră a devenit frăție întru socialism. Lozincă din cutare târgușor al Bulgariei, așezată în întâmpinarea delegației noastre în octombrie trecut (1949), sintetiza perfect acest nou conținut al prieteniei româno-bulgare: *Construim cot la cot Socialismul*”.

5 martie

• Nr. 53 din „Universul” marchează *Un secol de la nașterea lui Ion Andreescu*: „Oamenii muncii află în arta lui un document învinuitor al trecutului de exploatare și protestul atât de grăitor al unui artist progresist, care, împreună cu Lucian Grigorescu și Ștefan Luchian, reprezintă culmile creației plastice din trecutul poporului nostru”. Semnatarul textului este Petru Comarnescu.

5 martie

• Numărul din 5 martie al ziarului „România liberă” are un bogat conținut cultural, prilejuit de apropiata aniversare (6 martie) a instalării primului guvern de „democrație populară”. Geo Bogza semnează articolul *Zile de bucurie*, ca ecou la faptul că „Lunga și substanțiala listă de reduceri de prețuri care, semnată de I.V. Stalin și G. Malenkov, a intrat în vigoare pe a șasea parte a globului pământesc pentru folosul a două sute de milioane de oameni, pe măsură ce soarele răsărea deasupra lor în dimineața de 1 martie, constituie nu numai un important document economic, ci și un imn al orânduirii socialiste, o înaltă lecție de felul cum sunt repartizate bunurile în societatea socialistă și prin aceasta un sever act de acuzare față de haosul, capacitatea și moravurile de junglă ale societății capitaliste”. □ La pagina 2, sub titlul generic *În Republica Populară Bulgaria înflorește o cultură nouă*, realizările vecinilor noștri sunt prezentate în articolele: *Jertfele scriitorilor și poezilor bulgari în lupta împotriva fascismului*, *Biblioteca Națională din Sofia, un impunător centru de cultură*, *Aspecte din noua dramaturgie bulgară*, *Noua literatură bulgară în plin avânt*. □ În pagina 3, Irina Răchiteanu-Șirianu, actriță la Teatrul Național din București, decorată cu Ordinul Muncii, Clasa a doua, arată ce a adus artei ziua de 6 Martie: „Prin grija Partidului și a guvernului, s-au desăvârșit noile condiții de muncă ale actorilor. [...] Marele repertoriu sovietic, cât și unele piese originale de înaltă ținută artistică în conținut și formă, concepute în spiritul realismului socialist, au fost o adevărată școală pentru noi”. □ Lucia Demetrius scrie despre *Noi condiții de creație literară*. După ce desfide trecutul, autoarea rezumă totul într-un final apoteotic: „Pentru scriitorii din R.P.R., viața de toate zilele nu mai e o problemă. Climatul rodnic creat științei, literaturii și artei în țara noastră, prin lupta victorioasă a clasei muncitoare sub călăuză și îndrumarea Partidului, a dat scriitorilor posibilități pentru dezvoltări necunoscute în trecut, putința ca operele să fie îmbrățișate cu căldură de masele largi ale oamenilor muncii, să aparțină intereselor și idealurilor acestora”.

6 martie

• În „Opinia” apare textul aniversar *6 martie 1945 – 6 martie 1950* semnat de A. Loghin: „Poporul nostru muncitor este mândru că se află în LAGĂRUL păcii”. □ Ziarul cuprinde și o traducere a lui Miha Dragomir, *Muncitorul* de Ivan Iurin.

• „Lupta Ardealului” include un „Supliment literar” special (nr. 64) notând evenimentul prin D. Micu – *Marea cotitură în literatura noastră*: „Alimentându-se permanent din legătura cu masele muncitoare, literatura nouă slujește lupta lor pentru socialism și pace. Azi, când toate eforturile celor ce muncesc sunt închinare apărării și întăririi frontului Păcii, lupta pentru pace este sarcina centrală a literaturii. Această literatură ce s-a îndreptat acum 5 ani hotărât spre popor are astăzi cinstea să apere cele mai scumpe visuri ale celor ce muncesc împotriva dușmanilor omenirii, ai culturii și progresului”.

8 martie

• „Femeia”, nr. 2, apare sub frontispiciul *Zi de luptă* „pentru pace, pentru fericirea copiilor, contra imperialiștilor ațâțători la un nou război”. Linia publicației este dată chiar de Ana Pauker, secretar C.C. al P.M.R., o prezență constantă începând cu nr. 2–3, cu discursuri precum cel ținut la Congresul U.F.D.R., *Pentru mobilizare, luptă activă, asigurarea viitorului*: „În țara noastră femeia muncitoare a început să-și cunoască puterea” (nr. 7). □ Monica Dan privește femeia ca pe *creația* lui

Lenin și Stalin, fiindcă, de acum, în R.P.R. toate profesiunile sunt larg deschise și femeilor. Sadoveanu însuși consideră că femeia de azi nu poate fi decât o *artizană* a păcii (nr. 12). Femeia eroină, soție și mamă devotată, va fi reprezentată în poeme semnate de Dan Deșliu, *Ce gândea Maria Tomii când lucra în schimbul de onoare* (nr. 6) sau A.E. Baconsky, *Cuvântul Pace* (nr. 4).

● Într-un scurt dar semnificativ articol din nr. 55 al „Universului”, Ion Marin Sadoveanu crede că scriitorii și-au asumat toate sarcinile care le reveneau, iar operele lor, „frământând realitățile noastre de astăzi cu multă pătrundere capătă valoarea unei puternice arme constructive întru apărarea păcii”. Exemplul este *Mitrea Cocor*. Ritmul de producție, afirmă semnatarul textului, ar putea fi mărit prin intervențiile scriitorilor și prin impactul opereii lor în rândul masselor, datorită autorilor de orice gen rămânând aceea de a cânta și sublinia întrecerile socialiste. „În planurile lor de lucru, scriitorii noii noastre literaturi au înscris, după genuri și înclinări, realizările unor opere eficiente, arme adevărate de luptă în câștigarea păcii”, ridicându-se la standardele sintagmei staliniste, de *ingineri ai sufletelor* (*Scriitorii noștri și pacea*).

10 martie

● În „Contemporanul”, nr. 179, Anton Petrescu semnează cronică literară cu titlul *Un nou roman al lui Mihail Sadoveanu*, continuată și în numărul următor: „*Mitrea Cocor* arată că această trezire a conștiinței țărănimii exploatare nu cunoaște în primul rând altă școală mai sigură și mai dură ca școala vieții zilnice, școala împilării moșierești, școala împilării chiaburești și a aparatului de stat burgheză-moșieresc”. □ La p. 7, „Contemporanul” îl descoperă pe Ion Anghel, elev în clasa a IX-a la Liceul Mixt din Petroșani. Adolescentul este ridicat la rangul de „poet al Republicii noastre populare” și laudat pentru versurile dedicate „omului nou”, net deosebit de cel „abstract”, dedus din cine știe ce frânturi, fraze: Poezia *Astă vară mai un an* este unul dintre exemple: „Astă vară mai un an / Secera mândra pe lan / Pe holdă la cineva / Secera printre culturi / Mâncând pâine la chiaburi. // Astăzi Leana cu tractorul / Împânzește lung ogorul / Și alături de cei mulți / Taie văi, ridică munți / Și nu-i fată ca să-mi placă / Că nu-i fată să o-ntreacă / Nu la seceră și sapă / Ori la-ntreceri de tractoare / dar la nimica sub soare”.

13 martie

● Petru Comarnescu analizează *Noua viață culturală din provincie*, în „Universul”, nr. 59, convins de înflorirea acesteia de după prefacerile revoluționare din viața economică și socială a țării. *Revoluție culturală* înseamnă că „Filialele U[niunii].S[criitorilor]. activează și se dezvoltă temeinic în orașe ca Iași, Cluj, Arad, Timișoara, Reșița, Piatra Neamț, Ploiești, Galați. Cenaclurile literare stimulează creația celor din provincie iar în întreprinderi înfloresc cercuri literare, care sunt unități de difuzare și dezbateri a cărților publicate și nuclee de formare a tinerilor scriitori muncitori. Șezătorile din fabrici și gospodării agricole colective aduc în strâns contact pe scriitori cu cititorii lor și slujesc pentru ridicarea nivelului cultural al maselor. Nu mai insistăm asupra celor zece mii de Cămine Culturale, cu biblioteci și activitate statornică, în care se manifestă o seamă de scriitori-țărani și unde folklorul cunoaște noi dezvoltări legate de prefacerile de ani. Nici când arta populară n-a avut o dezvoltare mai vie și talentele din rândul poporului muncitor o mai atentă căutare”.

16 martie

● „Opinia”, nr. 1060, semnaleză o nouă piesă românească, *Se apropie ziua*, de Maria Banuș, „un sprijin prețios în lupta pentru socializarea agriculturii noastre”. M. Banuș „conturează în trăsături puternice”, timp de trei acte, „momentele prin care au trecut țărani muncitori dintr-un sat din Muntenia pe drumul colectivizării”. (articol nesemnlat).

17 martie

● Petru Dumitriu semnează în „Contemporanul”, nr. 180, articolul *Libertate pentru Alfredo Varela!*, întemnițat și torturat. Scriitorul făcuse cunoștință cu Varela în anul 1948. □ La pagina a doua, Vasile Nicorovici publică poezia *Armata Țărănimii muncitoare*, un text cu versuri semi-bizare, precum: „Semănătoarea ca pe o mitralieră / O mânuim, ca orice bun soldat / Ca să intrăm cântând în noua eră / Avem o luptă crâncenă de dat / [...] Să fii slăvită Țară Socialistă! / Slăvit să fii tovarășe Stalin! / Prin voi pășim pe-o cale fericită / Prin voi în libertate construim”. □ La pagina 5 Anton Petrescu, continuă cronică intitulată *Noul roman al lui Mihail Sadoveanu – Mitrea Cocor* (II):

„M. Sadoveanu ne-a dăruit aceste pagini care l-au făcut să trăiască între eroii literaturii noastre pe Mitrea, pe țăranul fără pământ, care a învățat, condus de proletariet și de partidul leninist, drumul luptei pentru eliberarea de jecmăneală, de sărăcie și de necazuri. Cititorii lui Mihail Sadoveanu așteaptă cu dragoste ca arta sa să cuprindă alte fapte, tot atât de pline de înțeles din realitatea pe care o trăim”. □ La pagina 5 apar, transmise telefonic, informații despre **Plenara Filialei Uniunii Scriitorilor din R.P.R. de la Timișoara**, desfășurată la un an de la înființare și reunind 50 de scriitori, români, maghiari, germani. Din stilul telegrafic al autorului, reiese că se scrie intens și la subiect: „Endre Kuban lucrează la o năvelă inspirată din viața marelui Complex industrial Reșița [...]. Elevul Lazăr Șolșoman a scris o piesă despre situația tineretului muncitor din Jugoslavia subjugată lui Tito și banda lui spioni și asasini. Muncitorul tipograf Zvetomir Rajcov a scris o piesă de teatru în care atacă problema superstițiilor”.

16 martie

● **Reconsiderarea clasicilor** este unul dintre subiectele de maxim interes ale anului 1950, tema dezbătându-se și în paginile „Universului”, nr. 62, într-un articol al lui Ion Marin Sadoveanu purtând chiar acest titlu. Recuperarea este necesară „pentru a înlătura toate falsificările și devierile pe care regimul trecut burghezo-moșieresc le-a adus lucrărilor în sine, impunând și lăsând imagini neexacte despre personalitatea scriitorilor”. De exemplu, Eminescu a fost receptat numai din punct de vedere estetizant, cu lirica sa erotică, sau a fost interpretat doar șovin, în *Scrisoarea a treia*, „uitându-se” de existența unor poeme sociale ca *Junii corupți*, *Viața*, *Împărat și proletar*. Totodată, a fost ignorată critica dură pe care Caragiale o aducea practic societății sale, insistându-se pe ideea că teatrul său reprezintă niște „tablouri de moravuri”. Pentru toate acestea vinovată a fost critica formalistă, abia acum operele progresiste ale clasicilor noștri fiind scoase la lumină și redată maselor. „Prin științifice reconsiderări se înlătură minciuna și se statornicesc adevărurile. [...] Operele apar în adevărata lor valoare, exprimând în înalte forme artistice tot ceea ce poate fi de folos în imbolduri tuturor celor ce muncesc. [...] Iată că azi oamenii muncii care construiesc socialismul sub conducerea P.M.R., călăuziți de învățătura marilor dascăli ai proletarietului, restabilesc legătura cu adevăratele valori progresiste ce se găsesc în operele marilor noștri scriitori din trecut”.

17 martie

● Nr. 1650 din „Luptătorul bănățean” relatează despre **Ședința plenară a filialei Timiș a Uniunii Scriitorilor**, care a avut loc pe 12 martie și la care au participat Al. Șahighian, Sergiu Fărcășanu (redactorul responsabil adjunct al revistei „Flacăra”), Iosif Aldan Moise (secretarul filialei Timiș) și Dimeny Istvan de la filiala Timiș. Principalul subiect pe ordinea de zi a fost o (auto)critică a filialei, care nu i-a călăuzit pe scriitori și nu i-a mobilizat efectiv pentru a participa cu toate forțele lor la lupta pentru pace și „demascarea clicii titoiste”.

18 martie

● Volumul al doilea din *Negura* lui E. Camilar este comentat și de M. Solgan, în nr. 769 din „Viața sindicală”. Înfațișând cumplita tragedie a poporului nostru din războiul „antonescian”, romanul „îmbrățișează realitatea cu privirea cuprinzătoare și pătrunzătoare a artistului legat de mase, apropiindu-se de filonul bogat al *realismului socialist*”.

19 martie

● Petru Dumitriu publică în „Scânteia”, „Suplimentul de Duminică”, schița *Căi de comunicație*, alcătuire schematică în jurul ideii că muncitorii de pretutindeni luptă pentru pace. □ În același număr, Sergiu Fărcășan semnează o cronică elogioasă a romanului *Mitrea Cocor*, considerându-l „un moment de răscruce, o cotitură în dezvoltarea operei lui Mihail Sadoveanu pe calea realismului socialist”. □ Un articol nesemnat se intitulează **La moartea marelui scriitor antifascist german Heinrich Mann**. □ Pagina „Suplimentului” mai cuprinde recenzii la revistele „Viața românească” (nr. 2, februarie) și „Almanahul literar (nr 2-3, februarie-martie), poeziile *Învățătorul satului*, de Nichita Bistriceanu, *Jos cu armata americană* („Din noua poezie chineză”, de Sai Ke, fără indicarea traducătorului) și *Trădători* („Din noua poezie bulgară”, de D. Ovația, în traducerea lui Dan Deșliu).

20 martie

• Suplimentul cu nr. 66 al „Luptei Ardealului” prezintă *Un portret Martin Andersen Nexö* (semnat I.C.), dar și Sarcinile Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor – actualizate de Szasz Janos (secretarul filialei ardeleni). De asemenea, în sumar apar o recenzie a „Almanahului literar”, nr. 2–3 (de A. Martin) și anunțarea premierei *Iarbă rea* de Aurel Baranga la Teatrul Național din Cluj.

23 martie

• „Universul”, nr. 68, publică *Protestul Academiei R.P.R. împotriva arestării și maltratării scriitorului Alfredo Varela*, însoțit de un text proeliberare, semnat de P. Constantinescu Iași. Oponându-se acestor decizii ale regimului Peron, academicienii români protestează de fapt împotriva teroarei fasciste, exercitată de guvernul argentinian aservit imperialiștilor americani. Se cere imediata eliberare a lui Varela și a colaboratorilor săi, frunțașii progresiști Paulino Gonzales Alberdi și Salvador Dell’Aquila. Un text similar publicase și Marcel Breslașu în nr. 11 al revistei „Flacăra”, din 18.03.1950.

24 martie

• Academia R.P.R. îl sărbătorește într-o ședință plenară festivă pe acad. sovietic Vladimir Petrovici Filatov, cu ocazia împlinirii vârstei de 75 de ani. Susțin comunicări Ș. Nicolau și acad. dr. N. Hortolomei și este prezent și C. I. Parhon.

• În „Contemporanul”, nr. 181, la pagina 1, Camil Petrescu cere eliberarea lui Alfredo Varela: „Întreaga cultură burgheză occidentală este o cultură impotentă, o cultură în descompunere și cu cât neputința ei este mai accentuată, cu atât poftetele ei sunt mai nesățioase, cu atât lăcomia burgheziei este mai aprigă, cu atât mai mare este oroarea de a vedea propriu-i chip, explicat, denunțat de apele unei oglinzi necruțătoare”. (*Oglinzi necruțătoare*) □ Horia Bratu scrie despre *Importanța valorificării moștenirii literare*, afirmând: „Spiritul de partid al istoriei literaturii se manifestă și în hotărârea cu care sunt demascate și combătute aserțiunile și clișeele istoriei literare burgheze”. Pe construcția acestei idei, Horia Bratu demonstrează „superioritatea” cercetărilor dialectice recente ca superioritatea edițiilor din autori precum Creangă (de Petru Dumitriu și Corin Grosu), Slavici (de J. Popper), D. Th. Neculuță (I. Vitner).

25 martie

• Are loc inaugurarea expoziției *Grafica sovietică*, organizată de Consiliul General de Conducere al A.R.L.U.S. la Casa Prieteniei Româno-Sovietice. Au participat: Petru Groza, Ana Pauker, I. Chișinevschi, membrii Ambasadei Sovietice, conduși de S.I. Kavtaradze, iar ministrul Artelor, Eduard Mezincescu, a ținut un discurs.

• J. Popper recenzează în „Flacăra”, nr. 12, volumul lui I. Vitner despre *Viața și opera lui D. Th. Neculuță*, încă o contribuție decisivă la reconsiderarea valorilor literaturii noastre dar și „o armă eficace” în procesul de făurire al noii culturi socialiste. „Nu mai puțin remarcabil rămâne studiul tov. Vitner prin metoda științifică riguroasă cu care raportează poezia lui Neculuță la coordonatele social politice și ideologice proprii epocii sale. [...] Criticul face aici într-adevăr operă de creație: el învie lupta eroică a poetului muncitor care a izbutit să înfrângă de cele mai multe ori obstacolele ce i le punea în față o muncă fizică istovitoare și mizera sa condiție materială dar și presiunea ideologică a claselor exploatare, reușind să creeze la un înalt nivel artistic o poezie revoluționară înaintată – adevărat punct de plecare pentru lirica noastră luptătoare de astăzi”.

• În prima parte a studiului său din „Flacăra” (nr. 12), *Pe marginea nuvelei Ana Roșculeț, Pentru ascuțirea vigilenței în lupta împotriva naturalismului*, Geo Dumitrescu lansează un virulent atac împotriva scrierii lui Preda, acuzat explicit de *naturalism*. Trecând în revistă celelalte cronici literare, în majoritate laudative, de până atunci și povestind pe larg cuprinsul nuvelei, G. Dumitrescu se oprește și la faptele eroinei, la „resorturile care o mână înainte și în ce măsură lucrurile ar corespunde realității”. Semnalând „nesănătoasele infiltrații naturaliste” criticul atrage atenția că prima reacție a comentatorilor asupra creației lui Preda nu a fost de natură decât „poate în aparență să-l ajute pe scriitor, să-i arate primejdiile care mai pândesc creația sa, să-l mobilizeze la lupta pentru deplina lor lichidare”. Dând dovadă de lipsă de vigilență, ceilalți critici nu au văzut greșelile din *Ana Roșculeț*, „care sunt mult mai adânci [...] și modul în care e tratată tema oglindește deficiențe în însăși

concepția sa ideologică, lucru ce poate reieși clar din analiza desfășurării acțiunii din nuvelă. Lipsurile țin de o anumită poziție a autorului față de tema sa, față de eroii săi, față de rostul întregii sale nuvele”. În partea a doua a articolului, apărută în nr. 13 din 1. 04. 1950, G. Dumitrescu discută problemele eroului pozitiv și ale spiritului de Partid, analizând ceea ce este incompatibil aici cu metoda realismului socialist, mergând „și mai aproape de rădăcinile acestui funest și reacționar naturalism, care de altfel nu amenință numai munca și creșterea autorului *Anei Roșculeț*, ci constituie o amenințare pentru mai multe din condeiele noastre mari și mici”. Cercetând în ansamblu biografia eroinei, structura ei așa cum apare în carte, criticul remarcă elementele denaturării realității, Ana Roșculeț necorespunzând elementului tematic general, tipic, caracteristic. Fără a oferi un exemplu și un imbold, nuvela devine cumva inutilă pentru că *falsifică* adevărata stare de fapt. „Rădăcinile profunde ale acestor lipsuri sunt și ele vizibile în însuși felul obiectiv în care Marin Preda își fotografiază eroii și împrejurările. Cartea curge și se încheie *sine ira et studio*, aproape fără perspectivă, fără participare, ca un proces verbal. Iată rădăcina tuturor relelor. În această indiferență, în această neutralitate a scriitorului, în obiectivismul lui de esență, în fond, burgheză. Iată ceea ce-l face pe tov. Preda să alunece în naturalism, în formalism, în falsificarea realității. Aici trebuie să-și clarifice în primul rând perspectiva tov. Preda”, pentru că spiritul de Partid „exclue șovăielile, nehotărârile” și nu se poate face o artă nouă, nu se pot explora terenuri literare noi cu aparate fotografice depășite, burgheze: „Nu poți să redai just și artistic realitatea în toată bogăția ei, în mersul impetuos înainte- și asta ne-o dovedesc și greșelile tov. Preda – cu lentila obiectivistă a naturalismului, fără a trăi revoluționar, activ, în mijlocul acestei realități, fără a avea neîncetat o atitudine autocritică, luptătoare, față de arta ta și de mijloacele ei, față de rosturile ei, o atitudine intransigentă, necruțătoare, față de infiltrațiile dușmane de tot felul care pândesc neîncetat literatura noastră”. Acuzele formulate de Geo Dumitrescu sunt dintre cele mai grave în epocă și pun în pericol chiar destinul scriitorului.

26 martie

- Petru Comarnescu comentează în „Universul”, nr. 71, pe marginea *Romanul[ui] clarificării unor conștiințe, Cad zidurile* de Cella Serghi, arătând ce aduce nou acest volum dar și care-i sunt lipsurile. Cartea ar însemna răzvrătirea unei scriitoare burgheze, oglindind ridicarea și decăderea clasei sale cu implicita apropiere a protagonistei Mirona de lumea progresistă, procesul de lămurire al acesteia însemnând chiar luminarea scriitoarei: „Romanul constituie însuși procesul de transformare nu numai al eroinei dinlăuntrul povestirii dar și al scriitoarei Cella Serghi, care de la psihologismul burghez trece la realismul critic și la urmă chiar și la un realism progresist, ce-i va ajuta în alte lucrări să se apropie de realismul socialist. Romanul constituie întru totul o valoroasă contribuție în lupta pentru pace și împotriva imperialismului”.

- O cronică amplă și elogioasă semnează în „Scânteia” Victor Bârlădeanu, la romanul lui V. Ajaev, *Departa de Moscova* (apărut, cu primele două volume, la Editura „Cartea Rusă”, în traducerea lui Cezar Petrescu și A. Ivanovschi) – „O carte despre omul epocii staliniste”. □ În același număr, ziarul publică poeziile unor oameni ai muncii, Mihail Ghinescu, tehnician la Fabrica „Drapelul Roșu” (*Pace*), și Dumitru Leanca, „muncitor de pădure și director al Căminului Cultural din comuna Mădei-Neamț” (*Ni-e dragă munca și pacea*).

27 martie

- În „Scânteia tineretului”, S. Damian publică o cronică la piesa „Ultimul mesaj” a lui Laurențiu Fulga, sesizând că „slăbiciunea cea mai însemnată a piesei este insuficiența adâncire a influenței oamenilor sovietici în transformarea poporului nostru” și încheind astfel: „În România eliberată de Armata Sovietică, azi, democrație populară prin lupta înțeleaptă a Partidului, piesele de teatru ca «Ultimul mesaj» sunt menite să contribuie la educația comunistă a tuturor celor care au sarcina construirii socialismului, la educația comunistă a tinerei generații care înfloresc astăzi în patria noastră”. □ În aceeași ediție, apare articolul *Spre un avânt creator al literaturii pentru copii*.

- Nr. 1659 din „Luptătorul bănățean” este însoțit de un *Supliment* între subiectele cărui se află Filiala Timiș a Uniunii Scriitorilor și activitatea ei din ultima vreme „pe un fâgaș nou” (text desemnat), la care se adaugă versuri: *Cântecul ucenicului* (Nicolae Imbri), *Cântec pentru femeia*

muncitoare de C. Caranfil, un reportaj de Tudor Tănase (*A sosit primăvara în comuna Gad*), două portrete ale lui Gorki și Beethoven (nesemnate) etc.

28 martie

- Petru Comarnescu semnează în „Universul”, nr 72, **Cultura, artă a păcii**, despre Congresul Internațional din R. P. R. din 29-31 martie 1949. Urmările acestui Congres, care a continuat Conferința pe țară a scriitorilor și înființarea Uniunii Scriitorilor din R.P.R., au fost: „o intensificare a luptei pentru pace și creație, o întărire a frontului ideologic, o ridicare a calității armelor intelectuale și artistice în lupta pentru Socialism”. „Orice cântec nou și înnoitor, orice spectacol și orice roman cu un conținut mobilizator, orice act de combatere a neștiinței de carte, a superstițiilor și prejudecăților, întăresc conștiința poporului în privința cauzei lui, în privința luptei și țelurilor lui; sporesc vigilența revoluționară, demască forțele dușmănoase ale imperialismului, împrăștie narcoticele, abil strecurate prin tot felul de idei nesănătoase și produse decadente”.

- Nr. 1070 din „Opinia” celebrează 82 de ani de la nașterea lui Maxim Gorki, cel care a arătat că „literatura este determinată de legile sociale-istorice, explicând transformările care au loc în literatură prin *lupta de clasă*: situația socială a scriitorilor determină atitudinea lor față de masele populare”.

29 martie

- „Lupta Moldovei”, nr. 1134, revine la creația lui Maxim Gorki: „În centrul operei sale marele scriitor sovietic a pus omul din *massă*, eroul construcției Socialismului, aducând în literatură o nouă atitudine față de om”.

30 martie

- M. Solgan recenzează în nr. 779 din „Viața sindicală” volumul lui I. Vitner, *Viața și opera lui D. Th. Neculuță*, studiu amplu, care va fi „o prețioasă călăuză pentru cunoașterea și adâncirea operei și personalității lui Neculuță, *poetul cizmar*, cel care a cântat în urmă cu câteva decenii victoria de azi a clasei muncitoare”. Se impune acum o teorie, făcând carieră în anii următori, că respectivul liric – de altfel mediocru – rămâne și primul care a considerat poezia ca parte integrantă a cauzei generale a proletariatului și a realizat-o ca atare.

- În nr. 74 din „Universul” Al. Dimitriu Păușești semnează cronică volumului II al romanului lui E. Camilar, *Negura*: „*Negura* este primul mare roman românesc în care se face prezentarea realistă a războiului imperialist. Romanul dlui Camilar nu se mulțumește să pună problema ravagiilor pe care le face războiul într-o conștiință omenească sau într-o generație, cum a făcut Cezar Petrescu în *Întunecare*. Nu este suficient să te lamentezi în fața grozăviilor războiului și să urmărești procesul descompunerii sufletești a clasei care l-a provocat. Dl. Camilar se ridică până la înfățișarea epică a luptei de clasă care se afirmă și se ascute în timpul războiului imperialist. Bogăția tipurilor caracteristice atât claselor asuprite cât și celor asuprite, vigoarea expresivității și uneori adâncirea analizei conflictelor dau cărții o valoare neîntâlnită încă în trecut. *Negura* este străbătută de un uriaș suflu epic, care ne răscolește întreaga ființă asemenea unor primăvăratece revărsări de șuvoaie”.

31 martie

- „Contemporanul”, nr. 182, publică intervenții despre teatru, sub titlul **Să ridicăm nivelul spectacolelor noastre teatrale**. Intervențiile sunt semnate de Aurel Baranga, Sică Alexandrescu, Soroana Coroamă, Al. Finți, M. Raicu, Moni Ghelerter, Sara Manu, V. Ronea, Chiril Economu, G. Vraca, N. Băltățeanu, V. Maximilian. □ La pagina 4, Ioanichie Olteanu recenzează romanul *Negura* de Eusebiu Camilar, (cu continuare în numărul următor), iar Florin Ignat semnează articolul normativ **Unele probleme în legătură cu presa de provincie**, atrăgând atenția asupra pauperității unora dintre intervenții și semnături: „Cea mai gravă formă a muncii duse superficial este tolerarea plagiatului, a furtului nerușinat și odios al muncii altora – atât de obișnuit în societatea și literatura burgheză”. Drept exemplu, este dat faptul că „întreaga noastră presă a sărbătorit 75 de ani de viață ai poetului A. Toma”, iar publicația „Dobrogea nouă”, a preluat textul din „Scânteia”, fără să se amintească acest lucru. □ La pagina 5, „Contemporanul” consemnează împlinirea unui an de la **Constituirea Uniunii Scriitorilor din R.P.R.**, prilej cu care sunt enumerate succesele breslei: *Mitrea Cocor* de Mihail

Sadoveanu, *Negura* (vol. II) de Eusebiu Camilar, *Vântul nu se stârnește din senin*, de Astalos Istvan, *Oțel și pâine* de Ion Călugăru, *Grivița* de Alexandru Jar. Ca nuvelești sunt remarcați: Petru Dumitriu, Octav Murgeanu, Marin Preda și Petre Dragoș, iar din dramaturgie sunt elogiate piesele de teatru *Iarbă rea* (Aurel Baranga), *Cetatea de Foc* (M. Davidoglu), *Ultimul omagiu* (Laurențiu Fulga), *Se apropie ziua* (Maria Banuș). □ În același număr, la pagina 7, acad. Grigore Moisil scrie câteva opinii despre **Rolul matematicii în construirea socialismului în R.P.R.**

[MARTIE]

• „Caiet cultural” îi dedică un număr special lui A. Toma, poetul comunist *național* al anilor 50, fiind reproduse câteva din cele mai cunoscute creații ale acestuia: *Trăiască Comuna!* [sic!], *Avangardei*, *Imn tineretului*, *Azi țara ta e casa ta*. Cităm din poema *Partidului*: „Nu-i iarba fiarelor, nici vrăji nu sunt./ Partid, tu mânuiești legi de neînfrânt/ Lozinci din Marx și Lenin și Stalin /Se împlinesc cu forță de destin”. □ În acest nr. 3 este prezent cu versuri (*Cântec de nuntă*) și viitorul regizor Lucian Pintilie.

• Apare numărul pe martie al revistei „Viața românească” (an. III, nr. 3), ale cărei pagini sunt dedicate în mare parte creației originale, pe teme deja consacrate ale momentului. Printre semnatori: Suzana Delciu, Cicerone Theodorescu, Cristian Sârbu (*Odă ciocanului*, *Portret de atelier* și altele), Alexandru Jar (fragment din *Sfârșitul jalbelor*), Petre Solomon (*Brigadierul Țițirigă*). □ La rubrica „Teorie și critică”, Vera Călin analizează romanul *Mitrea Cocor* semnat de M. Sadoveanu (**Un succes al literaturii noastre**) și îl consideră un autentic model de creație, iar în articolul **Cu fața spre viitor** Nicolae Moraru analizează cartea scriitorului sovietic S. Ajaev.

• „Îndrumătorul cultural” recomandă *Ce să citim*: reeditările din M. Eminescu, în două volume, *Poezii*, cu o prefață de N. Moraru, la Editura pentru Literatură și Artă (16 500 de exemplare) și *Poezii*, cu o prefață de M. Beniuc, la Editura de Stat (15 000 de exemplare).

• „Paris București”, nr. 10, include un fragment din *Nu Pieds* (*Desculț* de Zaharia Stancu) și referiri la a 75-a aniversare a lui A. Toma, ilustrată cu poemul *La grande relève*.

• „Știință și cultură”, nr. 3, publică articolul (nesemnat) **Să întărim lupta împotriva misticismului și a superstițiilor**: „Lupta împotriva acestor fenomene trebuie considerată ca o parte a luptei pentru construirea Socialismului; căci Socialismul nu poate fi realizat fără un om cu un nivel cultural ridicat, fără un om deplin conștient de tot ceea ce se petrece în jurul său”.

• „Almanahul literar”, an. I, nr. 4, (martie), cuprinde poeme pentru 8 Martie (*Maternitate* de M. R. Parascivescu, *Femeia care cântă* de A. Baconsky, *Drum spre un sat de munte* de I. Brad), o recenzie a volumului lui P. Dumitriu – *Vânătoare de lupi*, de Demostene Saul, și **Sărbătorirea poetului A. Toma** de D. Micu.

• În „Săteanca”, nr. 2–3, 8 Martie devine și ea o zi de luptă pentru apărarea Păcii împotriva ațățătorilor la război. În același număr, un portret Gorki, din care se citează: „Să proslăvim femeia, acest izvor nesecat al vieții atotbiruitoare. Fără mamă n-ar exista nici poeți și nici eroi. Mamele reprezintă toată mândria lumii”. □ Este reluată și povestirea lui Creangă, *Acul și barosul*.

• „Studii”, an. 3, (ianuarie–martie 1950), „Revista de istorie și filosofie” a Institutului respectiv apare ca un număr închinat celei de-a 70-a aniversări a nașterii genialului clasic al marxism-leninismului științific, Stalin, *Lenin al zilelor noastre*. Revista este editată trimestrial, comitetul de redacție fiind compus din: academicianul P. Balmuș, P. Constantinescu Iași, prof. M. Frunză, M. Ralea, M. Roller – redactor responsabil, Pavel Dan - secretar de redacție, Letiția Lăzărescu, Mihail Aronovici. Din sumarul primului număr pe 1950: *Telegrama* trimisă lui Stalin de către C.C. al P.M.R., o serie de articole omagiale, semnate de Gh. Gheorghiu-Dej (**Eliberatorul popoarelor**) și Ana Pauker (**La a 70-a aniversare a nașterii tovarășului Stalin**). Printre semnatori: E. Petrovici, Valter Roman, Ștefan Voicu, academicianul Tr. Săvulescu (**I.V. Stalin, teoreticianul și inițiatorul transformărilor naturii**), dar și viitorul contestatar al lui Maiorescu, C.I. Gulian. Acesta din urmă discută **Opera lui I. V. Stalin, îndreptar de neprețuit pentru studierea istoriei gândirii filosofice din R.P.R.**: „Uriașa importanță a învățăturilor staliniste în domeniul materialismului dialectic și materialismului istoric se răsfrânge nemijlocit asupra istoriei filosofiei care este o ramură a științelor sociale. Căci, în concepția lui Marx și Engels, dezvoltată și îmbogățită de către Lenin și Stalin, istoria

filosofiei nu este o disciplină izolată, un turn de fildeș din care contempli obiectivist panorama varietății nesfârșite de doctrine și concepții filosofice. Filosofia fiind una din formele conștiinței sociale, care oglindește existența socială, istoria filosofiei trebuie să participe la importante sarcini practice, care revin științelor sociale. Atât metoda în studiul istoriei filosofiei, cât și scopul acestui studiu nu pot fi altfel concepute decât strâns legate de metoda și scopul științelor sociale”.

APRILIE

2 aprilie

● În „Scânteia”, Ileana Vrancea semnează cronică *Un studiu despre un mare poet – cel dintâi poet muncitor din țara noastră. Ion Vîtner: Viața și opera lui D. Th. Neculuță*, găsimu-i merite însemnate și accentuând caracterul exemplar al „poetului muncitor”. Finalul textului este semnificativ pentru răsturnarea valorilor în epocă, inclusiv prin reflectarea literaturii în sistemul de învățământ: „În școlile Republicii noastre populare, noile generații au început să învețe adevărata istorie a literaturii poporului nostru. În această istorie a literaturii D. Th. Neculuță ocupă un loc de cinste [...]”. □ Numărul reproduce și fragmente din două texte ale poetului, *Cor de robi și Înainte*.

5 aprilie

● M. Sevastos recenzează volumul lui Asztalos Istvan, *Vântul nu se stârnește din senin*, în nr.79 din „Universul”, abordând tema *șovinismului*: „Eroii maghiari de căpetenie din romanul acesta ca și cei români nu scapă niciun prilej de a combate pornirile șovine din trecut și de a contribui la apropierea oamenilor muncii din cele două neamuri conlocuitoare. Din acest punct de vedere, opera lui Asztalos este o meritorie contribuție la înfrățirea popoarelor și [...] o armă în mâna țăranilor muncitori în lupta contra uneltirilor chiaburești”.

● Radu Cosașu publică în „Scânteia tineretului” textul *Vasile Tudose*, biografie romanțată a unui tânăr comunist, mort în bombardamentele din aprilie 1944: „Oriunde se găsea, Vasile Tudose răspândea ideile marxism-leninismului. [...] El demasca interesele mârșave ale exploataților de a trimite Armata să jefuiască holdele și uzinele Statului Socialist al muncitorilor și țăranilor”. Fraza finală a textului este următoarea: „Viața noastră este Partidul... Patriei, Partidului, lui Stalin să le fim veșnic devotați!”.

● În „România liberă”, Veronica Porumbacu relatează o întâmplare exemplificatoare despre creația muncitorească: „De curând a intrat în redacția revistei la care lucrez, un poet cizmar, care, printre altele, a scris în 1940 o plachetă închinată lui Neculuță. Poetul acesta care a trudit încovoiat la bancul lui mai bine de 30 de ani, ne-a prezentat ieri o poezie dedicată fiicei lui. Păstrând tradiția și ea lucrează în încălțăminte, ca muncitoare la «Flamura roșie»”. □ Eugen Luca semnează cronică literară la Vlăicu Bârna (*Tulnice în munți*) încheindu-și recenzia în canonul epocii: „Volumul de versuri *Tulnice în munți* dovedește – în ciuda deficiențelor semnalate – că poetul se poate apropia de realitate, că se poate elibera de balastul formalismului și că poate contribui astfel la lupta poporului muncitor”.

7 aprilie

● În „Contemporanul”, nr. 183, G. Călinescu semnează editorialul *Docherii ideilor*, un text pacifist care începe și continuă în felul următor: „Am citit iar, cu multă atenție luminoasă carte a lui V.I. Lenin, concisă, stringentă, întocmită după toate regulile științei [...] pacea trainică de care avem nevoie, nu se va căpăta decât prin dorința unanimă și adâncă de pace, decât prin lupta hotărâtă pentru pace. A întări deci frontul păcii e unicul mijloc. Muncitorimea manuală și intelectuală constituie populația covârșitoare a globului. Ea dorește sincer pacea spre a trece la construcția unei lumi mai bune și nu se va împiedica de socotelile fabricanților de armament. Lumea muncitorească posedă o putere de lucru așa de mare, încât ar putea arunca poduri peste oceane, iar noi, intelectualii, îndeosebi responsabili în orientarea opiniei publice, vom face mult mai bine dacă, asociindu-ne luptei asociate a voluntariatului mondial împotriva cursei înarmărilor vom arăta străduință și disciplină. Ca niște adevărați docheri care lucrăm în porturile unde sosesc ideile, să refuzăm și noi descărcarea strigătelor de război”. □ La pagina 3 apare textul *Împotriva cosmopolitismului în știință și tehnică* (Discuții de la Institutul de construcții din București). Relatarea seamănă cu o autentică vânătoare de vrăjitoare. Sunt înfierăți profesorii care au doctorate în Occident, acest simplu fapt fiind o dovadă de

cosmopolitism: „În ceea ce privește atitudinea cosmopolită, profesorul Atanasiu ține să adauge sub numele său «doctor în fizică la Sorbona». Aceasta dovedește că profesorul Atanasiu continuă a socoti facultățile și universitățile din Occident, ca și diplomele lor, superioare universităților și diplomelor noastre, că dsa continuă să subaprecieze știința românească”. Un alt participant, profesor E. Volceanu se autodemască: „Am alergat și eu la autorii apuseni. Și eu am fost victima reclamei, a fotografiilor foarte frumoase, a vorbăriei risipite de tehnicienii din țările occidentale în jurul problemei urbanismului. Am văzut planuri peste planuri, prescripțiuni și studii foarte frumos executate și colorate. Citind la dreapta și la stânga, ne-am pus la un moment dat problema de a vedea ce s-a realizat în toate aceste proiecte, ce s-a făcut în domeniul urbanisticii în Statele Unite, în Anglia, în Franța sau Germania. Am constatat spre marea mea surpriză că nu s-a înfăptuit nimic [...]. Urbanismul este o disciplină care nu are viață decât în Uniunea Sovietică, decât într-o țară în care exploatarea a fost izgonită”. Din alte intervenții reiese că lipsurile cursului profesorului ing. Blitz constau în faptul „că nu reflectă lupta de clasă în domeniul tehnicii edilitare”. Despre un alt profesor (Teodoru), se spune că ar fi declarat că „tehnica sovietică se rezumă la a reproduce tehnica germană”, de unde, „se vede cât de colo că D. Teodoru este un reacționar”. □ La ancheta intitulată *Pe drumul unei literaturi pentru copii* răspund Maria Banuș, Eusebiu Camilar, Nina Cassian, Vasile Nicorovici, Cezar Petrescu.

- „Gazeta învățământului”, an. II, nr. 53, informează despre *Lupta pentru pace la facultatea de filologie din București, catedra de franceză*. În articolul semnat de „conferențiar universitară” [sic!] Teodosia Graur, se spune: „Cărți reprezentative, ca *Fiul poporului*, a lui Maurice Thorez, sau *Internaționala trădătorilor*, a lui Renaud Jouvenal, sunt recomandate și discutate în aceleași seminarii. În ele se fac și comemorări: cea a Comunei din Paris e cea mai recentă. Cele două forme ale luptei pentru pace – demascarea dușmanilor și lărgirea cercului de prieteni ai păcii uniți în jurul Uniunii Sovietice – sunt astfel continuu susținute. Pentru ca linia discuțiilor la «actualități» să fie unitară, seminarul se pregătește într-un subcolectiv format din cadre didactice care predau «actualitățile»”.

- În „Lupta Moldovei” sunt publicați poeți muncitori, precum Vasile Botoșăneanu, într-un început de „campanie” lirică antichiaburime sau corespondenți-reporteri, ca M. Garofeanu (*O zi de primăvară*), plus *Scrisoarea unei tractoriste* de I. Vișinovschi și *Omul cu arma* de Al. Popovici (versuri).

- Într-un articol despre primăvară, publicat în „România liberă”, Ioachim Botez abordează, de fapt temele ideologico-literare ale epocii: „Dacă cineva s-ar apuca să cerceteze toată literatura despre primăvară câtă s-a scris la noi și aiurea sub ocârmuirile esteticii boierești sau burgheze, ar constata că anotimpul când natura însăși se reconstruiește a dat cele mai mari prilejuri de vorbărie goală. Au fost chiar poeți sau poetese, ca de pildă acea contesă franțuzoaică ce se trăgea din os brâncovenesc, pe care primăvara o întrista și îi venea să plângă, așa, fără pricină, ca lăstarul de viță când dă mugur. De ce? Pentru că, după cum scria Lenin acum aproape jumătate de veac, în articolul *Organizația de partid și literatura de partid*, contesa care n-a legănat copii, n-a spălat la albia de rufe, n-a dat cu sapa, n-a frământat pâine, n-a țesut la război, suferea de plictiseală”. Ca să nu se afle în situația contesei, autorul scrie un reportaj despre Stațiunea Agricolă Viforâta, Uzinele Breiner Bela (Brașov), Fabrica de Bere Grivița, ș.a care prin munca lor neostenită se cheamă la întrecere. „Iată cântecul adevărat al primăverii!”, spune autorul.

8 aprilie

- Geo Bogza este prezent în nr. 14 din „Flacăra” cu fragmentul *Capul Midia* reluat în volumul omonim din 1950. Tot aici participă la realizarea unui grupaj Maiakovski Cicerone Theodorescu, despre *Primul poet al realismului socialist* și Vladimir Colin, cu traducerea *Șeful*. În nr. următor și M. Novicov își aduce omagiul poetului sovietic, în *Pilda veșnic vie a lui Maiacovski*. Într-o pagină specială apar tălmăciri ale Mariei Banuș, *Marșul brigăzilor de șoc*, ale Ninei Cassian, *Cu superstițiile ajungi la ulcele* și ale Veronicăi Porumbacu, *Mai*. M. Breslașu ne împărtășește *Ce a învățat de la Maiakovski*, iar M. Beniuc vorbește despre impactul liricului rus asupra poeziei noastre.

- În „România liberă”, Catrinel Oproiu scrie despre *Cântăreți și cântece noi ai vremurilor noastre noi*, elogiind următorii „cântăreți”: Didina Angheluță („îngrijitoare din Constanța, care în tinerețe a slujit pe la chiaburi”), Gheorghe Cobzaru („țaran sărac din Casincea”), Ion Chiraș („zețar la tipografia din Petroșani”), Bucură Mănătorul (muncitor), Sanda Ghinea (din Vaslui), B. Munte,

Constantin Gavrilă (poet nemțean), H. Grănescu (Cluj), Paraschiva Mușat, Horia Zilieru („elev utecist din Câmpulung-Muscel”), Moldovan Vasile, Reveica Jinga, Gheorghe Zolteș, Bartfeld Gherta („fetiță din clasa a VI-a, elevă”), Ilinescu Costin. Toți aceștia au impresionat-o prin versurile lor, dar cel mai puternic a mișcat-o „poetul muncitor Bucură Mănătorul, care în povestea versificată a lui Kirr Dulgheru, redă faptul că eroul nostru, dulgherul Kirr Ștefan, de pe șantierul Dunăre–Marea Neagră, n-a putut să doarmă nopți de-a rândul, frământat de un gând îndrăzneț: să se instaleze lumină pe șantier, ca să se poată lucra și noaptea. Într-o bună zi, el a trecut la îndeplinirea acestui vis și spre bucuria tuturor, secția lui Kirr a căpătat «lămpașe» cu ajutorul cărora muncitorii pot lucra pe schimburi și noaptea”. La fel de entuziasă este primirea versurilor elevei din clasa a VI-a elementară, Gherta Bartfeld: „Foaie verde foi trifoi /Tare bine e la noi/ Că e muncă și dreptate/ Pe meleagurile toate/ Frunză verde frunzișoară/ Bine este și la țară/ Că ne arăm ogoarele/ Bade, cu tractoarele”.

9 aprilie

- Suplimentul cu nr. 67 al „Luptei Ardealului” relatează despre viitoarele premiere de la Teatrul de Stat din Cluj. Începând cu 12 aprilie 1950, paralel cu aceste spectacole, Teatrul de Stat își va deschide o stagiune și la Lugoj, cu *O scrisoare pierdută*, iar din iunie va pleca în turneu în centrele muncitorești și rurale din Banat și Ardeal.

11 aprilie

- În Suplimentul „Luptei Ardealului”, nr. 69, George Munteanu semnează cronică literară a romanului lui Eusebiu Camilar, *Negura*, vol. II: „Romanul, pentru aportul său pozitiv masiv, e un avanpost înaintat al creației noastre literare în drum spre realism”.

13 aprilie

- Nr. 1083 din „Opinia” îi dedică o pagină lui Maiakovski, care va fi omagiat la 20 de ani de la dispariție printr-un spectacol la Teatrul Evreiesc de Stat, unde Gh. Agavriloaiei va susține o conferință. I se dedică aici un portret, nesemnă: „Maiakovski a fost și este cel mai bun, cel mai talentat poet pe care l-a produs epoca noastră sovietică”.

14 aprilie

- „Contemporanul”, nr. 184, publică sub semnătura lui Horia Bratu, articolul *Pentru o discuție asupra problemelor criticii literare*. Articolul pornește de la cel din „Scânteia” (2 august 1949) intitulat *Să luptăm pentru o critică de artă principială, pătrunsă de spirit de partid*. Horia Bratu enumeră izbânzile revistei „Contemporanul” amintind descoperirea și lansarea a doi elevi, poetul Ion Anghel și folcloristul Ioan Socol, ambii liceeni. Alte nominalizări se referă la nuveliști de asemenea foarte tineri, precum Aurel Mihale, Zizi Munteanu, Ștefan Gheorghiu. În plan concret, ideile sunt exprimate astfel: „Mulțumită criticii Partidului, numărul celor care discută probleme literare s-a lărgit în mod apreciabil și prin apariția unui număr apreciabil [sic!] de nume noi. [...] Critica a devenit mai variată ca preocupări. Ea a manifestat dorința de a face o generalizare necesară, de a analiza experiența pozitivă a literaturii din ultimul an. Acestei necesități îi corespunde articolul lui N. Tertulian, *Preludiu la o discuție asupra problemelor poeziei noastre actuale*. În ceea ce privește critica de poezie, Horia Bratu se dă pe sine însuși exemplu de proastă practică: „Așa s-a întâmplat și cu cronică închinată în «Flacăra» volumului Ninei Cassian (*An viu, o mie nouă sute șaptesprezece*), cu partea a doua din *Evoluția Ninei Cassian*, de Horia Bratu, închinată analizei aceluiași volum. În modul acesta poetului nu i s-a dat ajutorul. Între exemplele pozitive este amintit articolul lui Mihai Beniuc, *Scrisoare deschisă adresată poetului Dan Deșliu*, tipărit la câteva zile de la apariția poemului *Lazăr de la Rusca*”. □ La pagina 5, F. I. Bociort tratează *Problema schiței în literatura noastră*. Și Bociort pornește de la un alt articol, scris de Aurel Baranga (*Urzica, subiect de schiță*), în care autorul caută cu disperare o sursă prețioasă spre a o găsi în literatura sovietică (Gorki, Scedrin, Korolenco, Cehov), convins că „paginile ziarelor și revistelor așteaptă cu nerăbdare să fie înviorate de o producție bogată de schițe”. Același F. I. Bociort crede că „scriitorii noștri își vor dăruia cu dragoste munca și priceperea lor ca să dezvolte acest gen atât de iubit de publicul cititor”. □ Pe aceeași pagină, la *Poșta redacției* i se răspunde lui Petre Sălcudeanu – Brașov: „Dumneata n-ai știut cum să faci legătura între fericirea copilului și lupta pentru pace. În loc să arăți faptul că viața copilului este amenințată de planurile criminale ale imperialiștilor de peste Ocean, și în felul acesta să

inșiți asupra hotărârii părinților de a-și înzeca eforturile pentru a răsturna manevrele ațățătorilor de război anglo-americani, dumneata îi pui pe părinți să ție «lecții de politică». □ La *Antologia Poștei redacției* este reproducă o poezie a lui Ilie Purcaru, elev Craiova.

- În cronică la volumul al II-lea al romanului *Negura*, de Eusebiu Camilar, S. Damian face din nou reproșul că „influența oamenilor sovietici în transformarea poporului român este insuficient reprezentată” („Scânteia tineretului”).

- Geo Bogza îl evocă pe Maiakovski în articolul *Marele poet al Marii Revoluții*, publicat în „România liberă”: „Luată de avântul acestei mărețe revoluții pe care nici un alt poet din vremea sa n-a știut s-o trăiască și să o exprime, umerii lui Maiakovski au crescut atât de mult, încât și pe când era încă în viață, acest superb poet și bărbat, devenise propriul său monument”. Pe aceeași pagină sunt reproduse versuri ale lui Maiakovski: *Black and white, Poemul lui octombrie* (fragmente).

13–14 aprilie

- „Universul”, în nr 84 și 85, îl omagiază pe Maiakovski, poetul Marii Revoluții Socialiste, după 20 de ani.

- „Veac nou”, nr. 17 din 14 aprilie, îi este dedicat liricului rus, cu un portret realizat de M. Novicov: *V. Maiakovski, luptător împotriva imperialismului*. „Au trecut 20 de ani de la moartea lui și n-a pălit cu nicio iotă vigoarea versurilor sale, a celui ce spunea: *Eu mă simt o uzină sovietică/ producătoare de fericire*”.

- Și nr. 791 din „Viața sindicală” conține de asemenea un grupaj *Maiakovski*, în care sunt reproduse articolul lui Em. Suter, *Modul de viață american văzut de Vladimir Maiakovski*, o traducere de Ovidiu Răureanu, *Istoria Cuzneșcoștroiului* și un omagiu al muncitorilor de la Clubul Sindicatului Metalchimic, aceștia dezbătând viața și opera autorului sovietic.

15 aprilie

- „Scânteia” dedică o pagină lui Vladimir Maiakovski, „cel mai bun, cel mai talentat poet al epocii sovietice”, la 20 de ani de la moartea acestuia. Textul de fond al paginii este semnat de Victor Bârlădeanu și flancat de texte ale poetului sovietic, între care însemnările *Cum am descoperit eu America*, în care prezintă putrefacția societății imperialiste, crimele, injustițiile, inegalitățile sociale etc.

- În „Scânteia tineretului”, S. Damian, foarte activ în publicistica vremii, semnează articolul *Maiakovski, poetul tinereții comuniste*.

- „Universul”, nr. 85, 86, 87, precum și următoarele se ocupă de evenimentul principal al anului: Congresul Mondial al Partizanilor Păcii și semnarea în numele vieții a Apelului Comitetului Permanent. Printre alte adeviziuni: Iorgu Iordan – decanul Facultății de Filologie, dar și patriarhul Justinian și toți mitropoliții.

- Nr. 1147 din „Lupta Moldovei” este tot unul *Special Maiakovski*. Printre textele tematice, *Poetul Revoluției* (articol nesemnat), *Poezia lui Maiakovski exemplu și îndemn pentru toți poeții!* de Nicolae Tatomir, și *Șeful* (traducere de Vladimir Colin).

16 aprilie

- Mihai Codreanu publică în „Lupta Moldovei” un *Cântec pentru pace*: „Oricând și oriunde, cu același avânt/ Din zori pân ce noapte se face/ Un cântec răsună pe-ntregul Pământ/ *Vrem pace*” □ În numărul următor din 17 aprilie, George Lesnea semnează *Orologiul Kremlinului*: „Și-n suflete trezind elanul/ Deasupra beznelor ce pier/ Apare secera-ciocanul/ În locul soarelui pe cer”.

- Petru Comarnescu recenzează volumul sociologizant al lui I. Vitner despre D. Th. Neculuță, în nr. 87 din „Universul”: „Amplul și documentatul studiu critic al lui Ion Vitner constituie o temeinică și hotărâtoare contribuție la cunoașterea și iubirea operei poetului revoluționar D. Th. Neculuță, restituit, cu ajutorul învățăturii marxist-leniniste și cu o vrednică devoțiune, maselor muncitoare pentru care poetul a scris, a luptat, s-a jertfit, plin de încredere în lupta și în viitorul lor. Față de poezia predecesorilor săi, Pincio, Mille, Traian Demetrescu, Beldiceanu, poezia lui Neculuță nu exprimă numai revolta socială ci devine o poezie revoluționară oferind deci și soluția pentru fenomenele constatate. Criticul I. Vitner subliniază caracterul revoluționar al operei poetului cizmar, însemnătatea ei deosebită în literatura noastră, pentru că ea înregistrează, în forme de un înalt nivel

artistic, această înclăștare de forțe din ce în ce mai puternică, conștiința de clasă din ce în ce mai fermă a proletariatului țării noastre”.

17 aprilie

- În Suplimentul „Luptei Ardealului”, nr. 70, P. Apostol este prezent cu *Lupta împotriva cosmopolitismului, parte de nedespărțit a luptei pentru pace*, alături de un grupaj Maiakovski – poemul *Noi nu credem*, în traducerea lui A. E. Baconsky.

19 aprilie

- La 19 aprilie 1950, prin decretul nr. 92, imobilele foștilor industriași, bancheri, mari comercianți, exploatare de locuințe și hoteluri și ale altor asemenea elemente ale marii burghezii intră în „proprietatea poporului” – adică a statului comunist. Actul abuziv, în fapt o a doua naționalizare, lasă practic în stradă, fără imobile, mii de familii.

- „Luptătorul bănățean”, nr. 1678, relatează că, după vizita lui Eusebiu Camilar din 16 aprilie, pentru a-și promova *Negura*, are loc o amplă dezbateră la Industria Lânei asupra romanului, ce constituie implicit o însuflețită manifestație contra ațățătorilor la război. Al. Jebeleanu vede în *Negura*, ca și oamenii muncii, „o armă în lupta pentru pace, care ajută și populația sârbă în lupta antititoistă”, dar, pe de altă parte, părerile și impresiile de la aceste manifestări îl vor ajuta și pe scriitor printr-o critică sănătoasă, „să-și îndrepte lipsurile pentru viitor”.

21 aprilie

- „Contemporanul”, nr. 185, conține evocarea lui Zaharia Stancu, *Un an de la Congresul mondial al Păcii*: „La un an de la Congresul Mondial al Păcii de la Paris și Praga, frontul păcii crește și se lărgește neconținut. Acest front condus de Uniunea Sovietică și de marele Iosif Vissarionovici Stalin va câștiga bătălia vieții, bătălia păcii”. □ La pagina 3 este prezentată „Chemarea Congresului Mondial al Păcii (Stocholm)” căreia i se răspunde sub titlul *Pentru Pace, împotriva canibalilor războiului*: „Lucrând cu toată râvna în sectorul nostru științific (al algebrei moderne), hrănindu-ne din gândirea marilor algebrști sovietici, avem siguranța de a lupta pentru pace” (Ion Barbu – Dan Barbilian); „Nu vor cuteza! Să afle: fiecare acord din uriașa simfonie a păcii va ști să se prefacă în armă de apărare a ei” (Ury Benador); „Să combatem prostia – arma preferată a imperialismului” (Geo Bogza); „La luptă pentru apărarea Păcii, pe care o duce poporul român alături de oamenii cinstiți din lumea întreaga, aduc și eu contribuția mea, printr-o piesă care va fi gata în Mai” (Lucia Demetrius). „Aș vrea să am un glas de o mie de ori mai puternic ca să strig: pace, primăvară, muncă, bucurie!” (Emil Isac). „Dacă m-ar întreba cineva, cum pot eu, un simplu poet, un scriitor, să contribuie la împiedicarea unui război armat, voi răspunde că armele pe care meseria mea mi le oferă și care fac din mine cel puțin un comandant de pluton al conștiințelor civice” (Miron Radu Paraschivescu); „Să propagăm credința neclintită în U.R.S.S.” (Mihai Ralea); „Nu cred să existe vreun om care păstrând încă încredere în rațiune și în viitorul speței lui, să accepte ideea războiului, ca singura soluție posibilă a crizei prin care trece epoca noastră” (Tudor Vianu); „A aștepta în turnul de fildeș, dezlănțuirea catastrofelor premeditate de alții, pentru a plânge apoi pe ruini, nu mai este îngăduit nici unui savant, nici unui poet, nici unui romancier, nici unui artist, care a preluat făclia luminoaselor creații s-o transmită din generație în generație” (Cezar Petrescu). La „chemare” mai răspund: Chiril Economu și George Vraca. □ În pagina 5, ca o continuare a textelor precedente este reproducă *Scrisoarea studenților de la Institutul de construcții din București*, adresată revistei „Contemporanul”: „Noi dorim ca, cursurile de la Institutul nostru să fie pătrunse de spirit patriotic, de dragoste nemărginită față de mărețele cuceriri revoluționare dobândite de poporul muncitor [...]. Adunarea a hotărât deasemeni, ca atitudinea dărză a studenților de Institutul de construcții și hotărârea ei de a se combate orice manifestare cosmopolită și antipatriotică și orice tendință de a despărți problemele tehnicii și practica construirii socialismului, să fie înfățișată în mod public printr-o scrisoare trimisă revistei *Contemporanul*”.

- „Gazeta învățământului”, an. II, nr. 55, prezintă pe prima pagină adeviziunile academicienilor Grigore Moșil și Iorgu Iordan la *Apelul pentru interzicerea armei atomice*. În același număr este anexată broșura *Îndrumări în legătură cu pregătirea sfârșitului de an școlar în învățământul elementar și mediu*, din care extragem cerințele pentru literatura română: „Planificând în același mod materialul privitor la studiul operei lui I. L. Caragiale, profesorul de literatură va putea arăta elevilor

că I. L. Caragiale prezintă pentru noi o mare valoare datorită puterii lui de demascare a viciilor putredului regim burghezo-moșieresc (*O scrisoare pierdută*) și a scăderilor societății contemporane lui (*D-I Goe, Vizită*, etc.). Această atitudine a scriitorului oglindește dragostea lui fierbinte pentru patrie. [...] Din materialul ajutător, folosit în cursul anului – din diferite publicații – poezii, schițe, etc. să se aleagă acel material care tratează problemele luptei pentru pace, ale eroismului în muncă, ale prieteniei cu U.R.S.S., etc. creații ale literaturii noi din R.P.R.”.

22 aprilie

- „Universul”, nr 92, este unul Special dedicat lui Lenin, marele geniu al omenirii muncitoare, la 80 de ani de la naștere: articole de Sașa Georgescu (*El trăiește*: „Învățătura lui Lenin dezvoltată și îmbogățită de marele Stalin luminează astăzi drumul către fericire și libertate al tuturor popoarelor din lume”) și M. Sevastos (*Viața de luptă a lui V. I. Lenin*: „După cum toate popoarele dormice să-și scuture jugul nazist căutau cu încredere și cu nădejde la Steaua Kremlinului, astăzi noroadele lumii însetate de pace stau cu ochii țintă la același semn simbolic din vârful turnurilor sovietice care străjuiesc blocul uriaș de granit cu nuanțe purpurii unde e locul de oprire a unui om și vatra pururi aprinsă a unei idei”). Are loc și o Mare Adunare Festivă în Sala Ateneului, unde ține o cuvântare Leonte Răutu. Și nr. 16 din „Flacăra” îi este destinat tot lui Lenin, cu poemele *Ziua de naștere a lui Lenin* de Șt. Scipaciov, în traducerea lui Dan Deșliu, și *Balada despre leninism* de Ilya Selvinsky, tradusă de Mioara Cremene.

- Din nr. 1153 al „Luptei Moldovei” se anunță, cu prilejul celei de-a 80-a aniversări a lui V. I. Lenin, prin filiala A.R.L.U.S., deschiderea pe 21 aprilie la Iași, în Sala Bibliotecii A.R.L.U.S. a expoziției cu tema *Lenin, în pictura sovietică*. Are loc și o adunare festivă pe 22 aprilie, în sala Teatrului Național, cu o conferință a lui Leri Lesner, secretarul adjunct al Județenei P.M.R., care a vorbit despre viața și opera lui Lenin (pagină specială în nr. 1154/23 aprilie).

- Pe lângă alte articole și versuri dedicate lui Lenin, de reținut în nr. special 798 din „Viața sindicală” poemul omonim al lui Victor Tulbure („Din sat în sat, din oraș în oraș/ Numele lui, uriaș, uriaș /Lenin: tractoarele ară și ară/ Lenin: cresc holde de grâu și secară”) dar și textul (nesemnat) *Leninismul și lupta popoarelor pentru pace*, preluat din publicația „Pentru pace trainică, pentru democrație populară”, nr 16/76 din 21.04.1950. „Dar, după cum ne învăța Lenin, ar fi funest pentru cauza păcii să ne mulțumim cu succesele obținute și să ne culcăm pe lauri. IMPERIALIȘTII NU DORM! [...] Lenin ne învăța să luptăm pentru cauza popoarelor cu toată pasiunea, cu toată consecvența. Fără a ne precupeți forțele și energia în apărarea acestei cauze”.

23 aprilie

- Și nr. 1092 din *Opinia*” îi aduce un omagiu lui Lenin, la 80 de ani de la naștere (22 aprilie), cu portrete (nesemnate), versuri de Sandu Faur (*Istoria lui Lenin*); *Moartea lui Lenin așa cum a fost* (fragmente din Maxim Gorki); *Atitudinea lui V. I. Lenin față de cultură și artă* (semnat T., pe marginea volumului *Materialism și empiriocriticism*)

24 aprilie

- „Suplimentul”, nr. 71, din „Lupta Ardealului” include și textul program *Lenin și literatura* de A. Martin: Opera lui Lenin înseamnă pentru fiecare scriitor român o carte de căpătâi din care vom scoate mereu noi îndrumări pe calea cea justă, de a servi prin scris cauzei socialismului”.

- Din „Lupta Moldovei” reținem adeziunea *Pentru Pace!* („Pe lista măreață punându-mi condeiul semnez: Gh. Lesnea, Poet, R.P.R.”).

25 aprilie

- „Opinia” publică textul *Literatura, oglindă a luptei pentru socialism, pentru viață*, de Traian Țanea, despre înființarea primelor cercuri literare în fabrici și întreprinderi (Țesătura, E.T.A.C.S, C.F.R.) și reorganizarea pe baze noi și sănătoase a Cenaclului literar „A. Toma”, prin organizarea în școli a diferitor cercuri literare, prin intensificarea activității critice, făcute în spiritul esteticii marxiste. La Iași s-au pus bazele unei rodnice activități în domeniul creației literare. Se semnalează și apariția revistei „Iașiul nou” (eveniment prezentat pe larg în nr. 1111 din 18 mai 1950), în cinstea zilei de 1 Mai, care va continua Almanahul literar „ÎNAINTE”.

27 aprilie

● G. Lesnea este prezent în „Universul” cu poemul *Semnez pentru pace*: „Semnez ca obuzul de foame să crape/ semnez pentru oameni și dârzul lor crez/ semnez pentru luna văslind peste ape/ semnez pentru pașii de țintă aproape/ semnez pentru viață și pace, *semnez*”.

28 aprilie

● În „Contemporanul”, nr. 186, Nina Cassian semnează poema *Să piară Makronissos!* (lagăr grecesc comparat de poetă cu lagărele de la Dachau, Auschwitz, Maidanek): „Makronissos. Albastrul înserează/ Dar țipătul e treaz peste stihii./ Unelte dolarului lucrează/ Și ciocănesc pe nicovale viii// [...] Ce lagăr bun! Ce abator model!/ Ce tehnică de soi, americană!/ Cu camere speciale de măcel./ Cu săruri pentru presărat pe rană,/ Ciomege peste trup și peste visuri./ Meticuloase chinuri, joc de artă/ Însângerate lucrături, dichisuri/ Pe carnea libertății încordată”. □ În pagina a doua, este reprodus reportajul versificat al Mioarei Cremene, *Raport de 1 Mai*: „Eu, Mihai Frunză, de-aci din uzină, strungar./ Mi-am privit munca-n aceste zile ca pe-un dar./ Pe care-l faci în taină, cu degete grăbite./ Cu gândul dinainte trimese unei iubite”. □ Petru Vintilă semnează poezia *Schimbul de onoare al oamenilor artei*: „În marșul acesta, oameni de artă./ Cotul poetului să-l simtă tovarășul miner/ Și steagul leninist ce oaste păcii îl poartă/ Biruitoare falduri să urce pân-la cer!”. Pe aceeași pagină este comentată elogios-concis *Ziua cea mare*, piesă de teatru aparținând Mariei Banuș: „Dar piesa Mariei Banuș mai are o calitate: aceea de a fi prezentat cu mult realism tipul chiaburului, dușmanului de clasă, care încearcă prin orice mijloc, prin orice crimă, să împiedice constituirea gospodăriei colective”. □ În cadrul rubricii „Tineri poeți”, este prezentat Ion Motoarcă, elev în clasa a XI-a a Liceului de băieți din Arad. Autorul articolului (necunoscut) insistă asupra semnificațiilor poemului *Glasul docherilor*, prefătat de motto: „Din fiordurile Norvegiei și până la coastele Italiei, docherii refuză să descarce armament american”. Apoi recenzentul citează câteva pasaje vag minulesciene: „Un continent întreg/ ascuns sub jeg./ Cuprins de frigurile morții/ lasă deschise larg canaturile porții/ să iasă/ dansând pe ața ploii/ strigoii/ coloniilor pierdute/ ca niște mari cohorte abătute”. □ În p. 6, Letiția Papu dedică versuri tinerei Raymonde Dien, din orașul Tours, care s-a aruncat înaintea unui tren încărcat cu tancuri, spre a-l opri. Gestul ei, se arată, a fost imitate de sute de bărbați și femei: „Cresc baricade roșii și vor frânge /Pe trădătorii negustori de sânge”.

29 aprilie

● „Flacăra”, nr. 17, cuprinde articolele *1 Mai 1950*, nesemnat, *De 1 mai trei generații luptă pentru pace*, de Veronica Porumbacu și *Tema muncii socialiste în literatura noastră*, de Titus Ștefanescu Priboi. □ Poezia este ilustrată prin *1 mai la Belgrad* de Mihai Dragomir, *Primul rod* de Corneliu Leu, *Mai sus de Pietroșița sub Rătei* de V. Tulbure și *Dimineața de mai* de Semion Kirsanov, în traducerea lui Radu Boureanu.

30 aprilie

● În „Opinia”, 1 Mai 1950 este întâmpinat și la Iași cum se cuvine prin realizări și mitinguri, cu versuri (*Cântec pentru 1 Mai*, de George Lesnea) și manifestări în Cămine Culturale. În pagina culturală mai putem citi: *Traian Demetrescu, un poet al dezrobirii*, fragmentul *Anica Diței*, din nuvela *Bostanii*, de I. Istrati, și aniversarea a 20 de ani de la instituirea Ordinului Lenin, cea mai înaltă distincție care se acordă în munca de construcție a Socialismului.

● „Lupta Moldovei” publică „Programul zilei de 1 mai” care cuprinde conferințe despre Ilie Pîntilie și Șalom Aleichiem, un miting și o demonstrație în Piața Unirii, cu o prelegere a lui Ion Niculi (membru C.C. al P.M.R. și vicepreședinte al M.A.N.) și serbări în toate Căminele Culturale. Sunt reluate și chemările de 1 Mai ale C.C. al P.C.R.. □ De 1 Mai apare și Almanahul „Jașul nou”.

● „Universul”, nr. 99, este dedicat aceleiași zile, cu poeme omonime de Victor Eftimiu („Aci, în răsăritul acestei lumi bătrâne./ Noi suntem tinerete, lumină, viitor./ Soldați ai Popularei Republice Române./ Sus, pe locomotive, pe ziduri, pe tractor.”) și Virgil Teodorescu, cu poemul *Scrisoarea* (din volumul *Pentru Pace, pentru Socialism*), o poezie de dragoste între un miner și o țesătoare.

● M. Beniuc este prezent în paginile revistei „Viața sindicală” cu *Înflămurată-n roșu, țara toată*: „Nu e putere-n lume să-i doboare./ Priviți la bolșevicii mei în frunte!/ Cu steagurile purpurii în soare/ Sunt, dintre munți, ei cel mai mare munte”.

- Un amplu reportaj a lui Geo Bogza cu un titlu angajant, *Mărturie pentru electrificarea satelor*, apare în „România liberă”: „Îmi imaginez peste 25 de ani călătoria unui tânăr poet pe deasupra pământurilor țării noastre, ieșite definitiv din întunericul în care au fost scufundate. [...] Imaginea omului în mijlocul universului creșu și mai mult... pluti alături de marile constelații... acoperi cu umerii tot cerul... deveni grandioasă”.

[APRILIE]

- Primul text din cuprinsul numărului 4 al revistei „Viața românească” este *Către toți oamenii cinstiți și doritori de pace din Republica Populară Română*, apel lansat de Comitetul Permanent al Congresului Mondial al Partizanilor Păcii și care a avut loc la Stockholm între 15–19 martie și □ Jumătate din titlurile cuprinse în sumar reprezintă creații cu diverse teme ale epocii. Publică: Dan Deșliu (*Cântec de Mai*), Ion Bănuță (*Inima Griviței*), Mihai Beniuc (*Orezărie, Mirare și altele*), Lucia Demetrius (piesa în trei acte *Vadul nou*), Valeriu Moiescu (*Eleva Ana luptă pentru pace*). □ Alexandru Jar continuă cu fragmente din romanul *Sfârșitul jalbelor*, iar Mihai Dragomir și Mihnea Gheorghiu traduc din poezia lui Maiakovski □ La rubrica „Teorie și critică”, Horia Deleanu identifică *O trăsătură de bază a poeziei lui Maiakovski*. În cadrul aceleiași rubrici, Eugen Campus urmărește *Dezvoltarea temei 1 mai în literatura noastră*, Mihai Gafița analizează „Cetatea de foc” în lumina discuțiilor de la Reșița (referindu-se la dezbaterile piesei lui M. Davidoglu cu muncitorii care au adus critici și sugestii prețioase), iar Horia Stancu *O temă nouă în dramaturgia noastră* (colectivizarea, în piesa Mariei Banuș, *Se-apropie ziua*, publicată tot în „Viața românească”). □ „Recenzii” semnează M. Petroveanu, Mihnea Gheorghiu și Tașcu Gheorghiu.

- Alte tinere prezențe literare, dar deja afirmate în publicațiile timpului, colaborează la revista „Caiet cultural”: Veronica Porumbacu, *Colinda vântului*, Virgil Teodorescu, *Scrisoare*, Victor Popa, *Pe aici trece Canalul*, Mihai Dragomir, *Pe malul Adriaticeii*.

- În „Almanahul literar”, nr. 5, o anchetă privitoare la ziua de 1 Mai reunește răspunsurile lui E. Isac, Gaal Gabor, Nagy Istvan, A. Ciupe etc. Versuri pe aceeași temă semnează V. Felea, I. Brad, G. Baronzi, A. E. Baconsky. □ I. Ehrenburg este prezent cu *Bastionul Păcii*, iar Pușkin cu poemul *Ruslan și Ludmila* în traducerea lui M.R. Paraschivescu. □ D. Micu semnează textul *Poezia lui 1 Mai și câteva probleme literare*, iar *Actualitatea lui Maiakovski* este demonstrată de M. R. Paraschivescu. □ Câteva cărți ale momentului beneficiază în acest număr de recenzii: E. Camilar – *Negura* (D. Mircea), N. Moraru – *Studii și eseuri* (V. F.), I. Vitner – *Viața lui D. Th. Neculuță* (A. Martin), Mihai Dragomir – *Prima șarjă* (G. Munteanu), V. Barba – *Tulnice în munți* (I. Târnaveanu).

MAI

1 mai

- „Suplimentul cultural” al „Luptei Ardealului” este dedicat Zilei oamenilor muncii, cu un poem de A. E. Baconsky, *Odă la 1 Mai*: „Slăvită zi, te cânt și mă-nfior/ Chemarea ta în sânge îmi răsună/ Un cântec tânăr zboară visător/ Din lira mea cu mlădiata strună”. Pe aceeași temă publică versuri A. Felea, A. Rău, I. Brad, iar articolul de fond îi aparține lui Emil Isac. Este ultimul supliment cultural în respectivul format al gazetei. Din acest moment mai apar doar sporadic, în pagina 2 – culturală – anumite articole de interes, de obicei nesemnate.

- „Licurici”, nr. 143, celebrează un an de la înființarea organizației de pionieri în R.P.R. prin *O poveste de 1 Mai* de Olga Brateș și *Fluier de mai* de Horia Aramă.

5 mai

- În „Luptătorul bănățean” se celebrează Ziua Presei Sovietice, prin preluarea a trei articole: *Presa sovietică în lupta pentru pace* de N. Samanski, *Ziarele poporului sovietic* de V. Gonciarov și *Forța presei bolșevice* de N. Petrov, din care reproducem un scurt fragment: „Înalta ideologie, partinitatea, legătura indisolubilă cu poporul, justețea – acestea sunt minunatele principii caracteristice presei bolșevice. [...] Factor activ în lupta pentru pace și pentru demascarea ațățătorilor la un nou război,

presa sovietică își îndeplinește cu cinste mărețele sale sarcini [...] glasul ei e ascultat de milioane de oameni”. □ În același număr, la 132 de ani de la naștere, Marx este omagiat într-un text fără semnătură: „Atât prin învățăturile cât și prin activitatea sa, Marx a fost tipul desăvârșit al revoluționarului. A fost un revoluționar în știință, descoperind legile care guvernează mersul înainte al istoriei omenești, a dezvăluit rolul hotărâtor al luptei de clasă și rolul proletariatului în lupta pentru făurirea orânduirii socialiste. Dar Marx a fost și un *activist revoluționar*, înarmat cu toate instrumentele artei celei mai înaintate, un revoluționar la care gândirea și acțiunea formau o unitate dinamică”. □ „Universul”, nr.102, cuprinde articole similare, precum cel al lui Sașa Georgescu, privind rolul „celei mai înaintate și democratice prese din lume”, cea sovietică.

5 mai

● Acad. Șt. Danielopolu semnează în „Contemporanul”, nr. 187, apelul intitulat *Știința în slujba păcii*, în care declară: „Cel mai frumos apel pentru pace a fost făcut într-unul din discursurile sale la *Congresul internațional de fiziologie* din 1935, de Ivan Petrovici Pavlov.” Argumentul constituie un serios motiv de luptă împotriva „ațătorilor de război”. □ Eugen Luca își scrie cronică literară pe marginea cărții lui Ion Vitner (*Viața lui Th. Neculuță*) în termeni ditirambici: „[...] lucrarea tov. Vitner marchează un serios pas înainte în reconsiderarea clasicilor noștri și constituie un exemplu de critică științifică partinică, demni de a fi urmat de cât mai mulți critici”. □ Pe aceeași pagină, Irina Răchițeanu-Șirianu invocă *Atitudinea critică și autocritică a actorului față de rol*. În ceea ce-i privește pe interpreții rolurilor negative, Irina Răchițeanu-Șirianu adaugă: Unii se întrebă dacă, în acest caz, actorul poate interpreta just neiuindu-și personajul. Desigur că da. Actorul va urî cu toate puterile pe dușmanul pe care-l jacă, dar își va iubi cu neschimbată căldură arta lui, tehnica care-i permite a reda cât mai bine pe omul pe care-l joacă.

6 mai

● În nr. 18 din „Flacăra”, Eugen Frunză parodiază *Balada chiriașului grăbit* a lui G. Topârceanu, prin *Balada chiriașului nou*: „Îmi dă găzduire poporul/ Și aici eu, madam, mă fixează/ Căci anii nu trec de pomană/ Și trântorii jalnic se trec... /Să-ți fie de bine, cucoană /Că eu de aici nu mai plec!”.

7 mai

● „Scânteia” prezintă ca pe „o izbândă a noii dramaturgii românești”, piesa *Ziua cea mare*, de Maria Banuș, „prima piesă în literatura noastră care oglindește lupta țărănimii muncitoare conduse de Partid pentru crearea gospodăriei colective, prima piesă care înfățișează chipul mârșav al chiaburului ce nu se dă înapoi de la nicio faptă ticăloasă în fața luptei pentru făurirea socialismului la sate”.

● „Lupta Moldovei” informează că sub semnul lui *1 Mai* scriitorii ieșeni au scos Almanahul „Iașul Nou”, iar Cenaclul Literar „A. Toma” a organizat un concurs de poezie, pe teme noi, care reflectă lupta pentru pace și pentru construirea socialismului. Dintre angajamentele lirice entuziaste sunt reproduse cele ale premianților Cenaclului, Corneliu Coștiug și S. Horoveanu, dar și ale poezilor muncitori Antoaneta Ocheană, de la Fabrica „Țesătura”, decorată cu „Medalia Muncii”, și Chirilă Dumitru, de la Atelierele C.F.R.. □ În ediția din 13.05.1950 a ziarului, Georgeta Horodincă analizează cuprinsul „Almanahului literar” de la Iași, în articolul *Citind versurile Iașului nou*. Autoarea discută aici creațiile tinerilor poeți M. Albu, Darie Magheru, A. Andrieș, Al. Popovici cât și pe cele ale consacraților Otilia Cazimir, M. Codreanu, G. Lesnea. În opinia autoarei, versurile „Iașului nou” impun o direcție nouă pentru poezia Moldovei. Ele „însemnează temelia unei noi concepții, prin semnificația lor ideologică dovedind că poezia nostalgică a «boemelor» a luat sfârșit, că tinerii poeți urcă astăzi pe alte drumuri decât pe cele bătute odinioară”.

8 mai

● Zamfir Brumaru publică în „Scânteia” o cronică laudativă la piesa *Ultimul mesaj*, de Laurențiu Fulga, pusă în scena la Teatrul Armatei. Piesa vorbește despre „războiul nedrept împotriva Uniunii Sovietice” și despre activitatea comuniștilor din rândurile armatei în scopul demonstrării acestei idei. În opinia cronicarului, succesul s-a datorat faptului că autorul a folosit „din plin exemplul strălucit al teatrului sovietic, teatrul realismului socialist”.

9 mai

• Cicerone Theodorescu semnează în „Universul” poemul *De ziua victoriei*: „Popoarele lumii/ Vor pacea s-o apere/ Și-n lumea-noită/ Cu sângele gloatelor/ Lumina palpită/ Nu plumbii armatelor!”.

12 mai

• „Contemporanul”, nr. 188, reproduce pe prima pagină *Oamenii culturii luptă pentru pace*, aparținând scriitorului argentinian Jorge Amado, cu precizarea „text scris special pentru «Contemporanul»”. □ Pornind de la comentariile lui Mihnea Gheorghiu (la volumul lui Vlaicu Bârna, *Tulnice în munți*), Radu Lupan vine cu o nuanțare: „Analiza tendințelor –contradictorii uneori, vădite de poemul *Tulnice în munți*, arată că în poezia lui Vlaicu Bârna coexistă și nu numai din punctul de vedere al limbajului, puternice rămășițe de formalism alături de o atitudine progresistă, de cântăreț al transformărilor prin care trecem”.

13 mai

• G. Călinescu semnează în „Flacăra”, nr. 19, articolul *Alături de Joliot-Curie – pentru Pace*: „Ca un mare savant ce este, Joliot-Curie nu se poate resemna să devină un fabricant oarecare de îngrozitoare explozibile. Nu încredințezi un scalpel cu care să extirpi tumorile bolnavilor unui criminal dispus a spinteca oamenii sănătoși. Este dar foarte firesc ca un expert al energiei atomice, precum este Joliot Curie, să lupte din tot sufletul ca forța la descoperirea căreia a contribuit să nu se aduce fabricilor de bombe. Cei care cred că îndepărtându-l din laborator pe Joliot Curie îl pot sustrage acțiunii societății savanților părtași la cauza popoarelor împotriva amatorilor de război sunt pradă unei iluzii. Înfierez actul brutal săvârșit de guvernul americanizat de la Paris împotriva ilustrului savant francez și în năzuința comună cu oamenii muncii de pretutindeni îmi pun energiile în serviciul păcii”. □ În același număr, pe o temă similară, de înfrățire cu intelectualii de stânga de pretutindeni, J. Popper cere *Libertate pentru Nazim Hikmet!* De asemenea, în nr. 20, din 20.05.1950, Elisabeta Luca semnează articolul *Eliberați-l pe Dennis!* (este vorba de secretarul general al Partidului Comunist American, Eugene Dennis, aruncat în închisoare de către Autoritățile din SUA).

• „Lupta Moldovei” anunță organizarea unui nou concurs literar, de poezie și nuvelă, cu tema *11 Iunie 1948*. Rezultatele concursului sunt publicate în numărul din 10 iulie, premiul întâi fiind obținut de Nicolae Ioan Pintilie, cu poemul *Viața nouă* – acesta devenind una dintre semnăturile constante ale gazetei. Alt premiant este George Damian, cu *Angajamentul Irinei*, iar în proză sunt remarcați I. G. Vasiliu și Ovidiu Munteanu. La fel ca în majoritatea acestor concursuri de gen, numele premianților nu vor avea vreo rezonanță literară ulterioară. Cităm din poemul câștigător al lui Pintilie: „Norma de pe o zi pe alta crește/ Planul în curând l-om depăși/ Iunie cu soarele-i sclipește/ Fabrica sclipește și mai și...”.

14 mai

• „Scântea” publică o nouă cronică la piesa Mariei Banuș, *Ziua cea mare*, semnată cu inițialele „V.I.” (Ion Vîtner?). De această dată tonul este mai critic, reproșându-se autoarei că a reflectat prea palid rolul comuniștilor în viața satului. Cronicarul apreciază însă, însușirea metodei realismului socialist, relevarea luptei de clasă, caracterul educativ și bogăția de idei a piesei.

• Mariana Pavelescu recenzează, în „România liberă”, „Almanahul literar” nr. 4, criticând absența unor teme actuale: „Întregul număr al «Almanahului» demonstrează că lupta pentru pace nu a constituit o preocupare pentru redacția revistei. Aceasta, pentru că în afară de Tov. A. E. Baconsky, care atinge tangențial această problemă în poemul său *Femeie care cântă* și în articole ocazionale scrise pentru *Ziua Femeii* – revista nu publică nici un rând despre această sarcină centrală a noastră, a tuturor”. (*Aprecieri diverse și critici aplicate*).

19 mai

• În „Contemporanul”, nr. 189, Petru Vintilă semnează articolul *Cât mai multă literatură*, iar la p. 3, prin publicarea textului lingvistului Cikobava din Tblisi, este pus în discuție marrismul lingvistic.

20 mai

• Recenzând două apariții oarecare în colecția „Pagini alese” a Editurii Tineretului, S. Damian formulează enunțuri-directivă: „În fața istoriei literaturii noastre situată pe pozițiile clasei muncitoare

stă o sarcină de mare răspundere, profund patriotică, sarcina reconsiderării literaturii creată de poporul nostru, împotriva interpretărilor false cu care scribii burghezo-moșierimii au schimonosit în fel și chip operele scriitorilor de seamă din țara noastră”. („Scânteia tineretului”)

- „Flacăra”, nr. 20, publică un Comunicat asupra ședinței plenare a CC al PMR, care a avut loc între 15 și 17 mai și în care s-au discutat Proiectul Codului Muncii, Raportul asupra raionării teritoriului R.P.R., rapoartele asupra recrutării a noi membri de Partid și sarcinile care le revin organizațiilor partinice și de Stat. □ Tot aici, J. Popper recenzează schița lui V. Em. Galan, *Calul lui Moș Eftime*, apărută la Ed. Scânteia.

21 mai

- Are loc deschiderea festivă a Galeriei Naționale de Pictură și Sculptură, din cadrul Muzeului de Artă al R.P.R., *Cuvântul de deschidere* al ministrului Artelor, Eduard Mezincescu, fiind rostit în prezența lui Traian Săvulescu, P. Constantinescu Iași, I. Chișinevschi și S. I. Kavtaradze, ambasadorul URSS: „Prezentând în mod cât mai științific dezvoltarea artelor plastice în țara noastră și scoțând în evidență creațiile marilor maeștri din secolul al XIX-lea și bogăția tradițiilor artei realiste în țara noastră, deschiderea Galeriei Naționale va contribui la spulberarea teoriilor cosmopolite, antipatriotice asupra dezvoltării culturii poporului român, puse în circulație de ideologii burghezi”. („Universul”).

24 mai

- Un alt episod al celei mai importante campanii ideologice a anilor 1949 și 1950 se desfășoară și în nr. 1706 al „Luptătorului bănățean”, prin articolul nesemnat *Să luptăm împotriva cosmopolitismului în știință și tehnică!*, prelungire a reacției provocate de „abaterile” „Revistei de oftalmologie” acuzate de cosmopolitism, care este „folosit de imperialiștii anglo-americani ca o armă ideologică îndreptată împotriva suveranității naționale”. „Cosmopolitismul este veninul ideologic al înrobitorilor de popoare, al susținătorilor exploatareii economiei, al ațățătorilor la război. [...] Cu teoriile lui asupra «științei universale» cosmopolitismul neagă contribuția adusă la patrimoniul științei de națiunile eliberate de sub jugul imperialismului, ca și de cele aservite monopolurilor, slăbește încrederea oamenilor de știință în propriile lor forțe, îndeamnă la supunere în fața dominației imperialiste, la trădarea de patrie”.

25 mai

- „Universul” reia Conferința lui Gh. Hossu, director general al lucrării Canalul Dunăre–Marea Neagră, *Despre importanța Canalului în construirea Socialismului*.

26 mai

- În „Contemporanul”, nr. 190, A. Toma i se adresează *Fratelui poet Nazim Hikmet în greva foamei*. □ La p. 3 continuă, din numărul precedent, discuția asupra problemelor lingvisticii organizate de ziarul „Pravda”. Textul reproduș se intitulează *Pentru dezvoltarea creatoare a moștenirii academicianului N. I. Marr*, de acad. Mescianikov.

27 mai

- Poetul G. Leonidze, decorat cu Ordinul Lenin, este prezent în paginile revistei „Flacăra”, nr. 21, cu poemul *Cânt patriei*, în traducerea lui Petru Vintilă. □ M. Gafița se referă la *Un bogat izvor de inspirație pentru scriitori*, tema transformării socialiste a agriculturii: „Lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii oferă un bogat teren de subiecte scriitorilor din țara noastră. Creațiile au un rol însemnat în însăși munca de lămurire a țăranilor muncitori pentru trecerea la marea gospodărie colectivă. [...] În creațiile literare ca și în viață, în primele rânduri ale luptei se află comuniștii. În literatura noastră apare țăranul muncitor care în focul luptei pentru o viață fericită își însușește treptat o conștiință revoluționară. Astfel sunt Lazăr de la Rusca, eroul poemului lui Dan Deșliu, Mitrea Cocor, din romanul lui M. Sadoveanu, Neagu S. Neagu din piesa Mariei Banuș sau Natalia Preda din

Vadul nou a Luciei Demetrius. Problema esențială a socializării agriculturii este atragerea țaranului mijlocă către gospodăria colectivă”.

28 mai

• Ioan Massoff discută în nr. 121 al „Universului” despre *Opera lui Al. Vlahuță și legătura ei cu viața și lupta poporului nostru*. Sub influența ideologiei clasei muncitoare Vlahuță ar fi trecut de la faza decepționistă a operei sale la aceea a unei viziuni critice, optimiste: „O bună parte din opera lui [...] se integrează tradițiilor progresiste ale literaturii noastre clasice, vădind legătura ei cu viața și cu lupta poporului nostru. Reconsiderarea lui Alexandru Vlahuță constituie o operă de dreptate, de reîntrire în drepturi, prin îndepărtarea tuturor exagerărilor, în ambele sensuri, de laudă și de înjosire nemeritate, apanaj al criticii burgheze”.

[MAI]

• În numărul din mai al revistei „Viața românească” (an III, nr. 5), la rubrica „Teorie și critică”, Al. I. Ștefănescu publică articolul *Cu privire la Ana Roșculeț*. Textul aduce acuze grave, în epocă, la adresa prozatorului: obiectivism, naturalism, reacționarism etc. Din felul în care criticul definește, în spiritul textelor ideologice ale vremii, naturalismul, rezultă logic că Marin Preda intră în categoria „dușmanilor poporului” și ai Uniunii Sovietice: „Estetica marxist-leninistă învață ca naturalismul este concepția obiectivistă burgheză față de societate, care oferă despre realitate o imagine falsă [...]. În marea luptă dintre lagărul păcii și al socialismului în frunte cu Uniunea Sovietică – și lagărul imperialismului agresiv, naturalismul este folosit pe frontul ideologic, de către ațâțătorii la război, ca o armă împotriva poporului muncitor, ca un mijloc de întunecare a conștiinței, de asuprire și exploatare. Naturalismul nu este o simplă fotografiere a realității, nu este numai o atitudine obiectiv greșită a scriitorilor, ci o armă ideologică a reacțiunii. Prin urmare un scriitor progresist care, influențat de naturalism, întrebuințează în scrisul său această metodă literară reacționară, nu servește cauza forțelor progresiste ale societății. Opera sa, departe de a folosi clasei muncitoare, poate astfel dăuna luptei pentru eliberarea de sub exploatarea capitalistă. [...] naturalismul este, în momentul de față, una din armele ideologice ale imperialismului, unul din cele mai perfide mijloace de pătrundere a ideologiei dușmane în țara noastră pe calea artei”. Deopotrivă, articolul lui Al. I. Ștefănescu vizează amenințător critica literară care trece cu vederea asemenea „abateri” grave ale scriitorului. □ La aceeași rubrică, sub titlul *Un act de acuzare împotriva războiului imperialist*, N. Moraru analizează elogios romanul *Negura* al lui Eusebiu Camilar. □ Rubrica „Orientări” conține, în traducere, articolul lui A.M. Egoșin, *I.V. Stalin și literatura sovietică*. □ „Recenzii” semnează, printre alții, Mihai Gafița și Vera Călin, aceasta din urmă la *Nopțile din Iunie*, de Petru Dumitriu. □ Sub genericul *Luptăm pentru pace*, revista rezervă aproximativ 220 de pagini creațiilor pe această temă, cu contribuțiile lui Cicerone Theodorescu, Dan Deșliu, Eusebiu Camilar, Nina Cassian, Victor Tulbure și alții, la care se adaugă traduceri din Paul Eluard, Stepan Scipaciov, N. Gribacev etc.

• În „Scrisul bănațean”, nr. 2, scriu Al. Jebeleanu – *Cei care au semnat Apelul Păcii*, Alex. Cucereanu – *Scrisoare tovarășului Stalin*, Mircea Șerbănescu – *Cravata roșie din flori de mac*, Iosif Moise Aldan – *Holera*. □ Tudor Tănase recenzează *Spre Culmi* de Ana Sacse, iar Maria Novac analizează *Mitrea Cocor*, în care „procesul de transformare dintr-un țaran neștiutor de carte și exploatat într-un luptător dârz și conștient constituie elementul de forță al romanului. [...] Autorul a înțeles rolul conducător al clasei muncitoare și semnificația alianței cu țărănimea etc.”.

• Din nr. 5 al „Caietului Cultural” sunt de reținut un poem împotriva lui Tito, semnat de V. Tulbure, și traducerea lui Virgil Teodorescu din Maiakovski, *Puterea Britaniei*.

• „Îndrumătorul cultural” se oprește la evenimentele din 1 și 9 mai, cuprinzând și poeziile *Ciocanul și seceră* și *Demascarea* de Avram Bogdan.

• „Almanahul literar”, an I, nr. 6, (mai) are, ca de obicei, un sumar bogat: *La cei 45 de ani ai lui N. Șolohov*, de D. Micu, comentarii (*Sadoveanu și eroul combativ* de C. Regman) și recenzii:

Cella Serghi, *Cad zidurile* (de M.R. Paraschivescu), Petru Dumitriu, *Noaptea din Iunie* (de A. Martin), Sanda Movilă, *Pe văile Argeșului* (de G. Munteanu). □ Grupajul intitulat ***Zece poezii pentru Pace*** este alcătuit din *Protest* de A. Gurgianu, *Ștațe* de Aurel Rău, *Pentru Pace* de D. Micu etc. □ Un omagiu lui Frederic Joliot Curie este semnat de E. Ivan, iar M. R. Paraschivescu și A. Rău traduc fragmente din opera lui Nazim Hikmet.

ABSTRACT

This large stuff represent a cronology of what happen in the writing Romanian publications during the 1950 year, a black period where the litterature was under totalitarian commands and fear. That cronology was elaborated and composed by a groupe of researchers as Andrei Grigor, Lucian Chișu, Andrei Milca.